

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Studie připravenosti jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí (JSDHO) v Libereckém kraji k plnění úkolů ochrany obyvatelstva

Diplomová práce

Studijní program:

OCHRANA OBYVATELSTVA

Autor: Bc. Pavel Štyndl, DiS., MBA

Vedoucí práce: Mgr. Bohumír Martínek, Ph.D.

České Budějovice 2022

Abstrakt

Předkládaná diplomová práce je zaměřena na zmapování a provádění odborné přípravy členů jednotek předurčených k plnění úkolů ochrany obyvatelstva. Výzkumné otázky hledaly dvě odpovědi: jsou v Libereckém kraji předurčeny jednotky požární ochrany k řešení úkolů ochrany obyvatelstva, a pokud jsou, zda mají členové těchto jednotek odbornou způsobilost k provádění těchto činností. Diplomová práce je rozdělena na část teoretickou a část výsledkovou. V části teoretické je popsána Ochrana obyvatelstva a její vývoj na území České republiky. Dále je zde popsána organizace požární ochrany v České republice a její úkoly s důrazem na předurčenost jednotek požární ochrany, na provádění základní odborné přípravy a na získávání odborné způsobilosti členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí dle současně platných právních předpisů. Cílem diplomové práce je odpovědět na otázky vztahující se k úrovni provádění základní a cyklické odborné přípravy a v souladu s výzkumnou otázkou posoudit úroveň odborné způsobilosti členů jednotek požární ochrany, se zaměřením na členy předurčených jednotek pro ochranu obyvatelstva a navrhnout postupy zvyšování odborné způsobilosti.

Klíčová slova: jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, ochrana obyvatel, odborná příprava, technik ochrany obyvatel, integrovaný záchranný systém

Abstract

This thesis is focused on mapping and conducting training of members of units destined to fulfill the tasks of population protection. The research questions sought two answers: in the Liberec Region, fire protection units are predestined to solve the tasks of population protection, and if they are members of these units have the professional competence to perform these activities. The thesis is divided into a theoretical part and a practical part. The theoretical part is describe the protection of the population and its development in the Czech Republic. It is described below the organization of fire protection in the Czech Republic, their tasks with emphasis on the predestination of fire protection units, the implementation of basic training and gaining professional competence of members of the units of voluntary fire brigades of municipalities according to currently valid legal regulations. The thesis aims to answer questions relating to the level of the the implementation basic and cyclical training is provided and in accordance with the research question asses the level the professional competence of the members of the fire protection units for protection of population and design-proficiency enhacement procedures

Keywords: unit of the voluntary fire brigade of the municipality, protection of the population, training, technician of protection of the population, integrated rescue system

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci Studie připravenosti jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí (JSDHO) v Libereckém kraji k plnění úkolů ochrany obyvatelstva vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to – v nezkrácené podobě – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 09. 08. 2022

.....

(jméno a příjmení)

Poděkování

Děkuji vedoucímu mé diplomové práce panu Mgr. Bohumíru Martínkovi, Ph.D. za odborné vedení a poskytnutí podnětných rad při zpracování této práce. Dále bych chtěl poděkovat všem, kteří mi poskytli materiály a podklady k dané problematice a trpělivost všech se kterými jsem mluvil a poskytly mi důležité informace.

Obsah

Úvod.....	7
1 Současný stav.....	9
1.1 Úvod do problematiky.....	9
1.2 Současné bezpečnostní hrozby a úkoly ochrany obyvatelstva ke snížení jejich účinků.....	13
1.3 Bezpečnostní hrozby v Libereckém kraji a zásady řešení ochrany obyvatelstva v kraji.....	19
1.4 Místo a úloha JSDHO při řešení úkolů ochrany obyvatelstva.....	27
1.4.1. Analýza stavu zajištění úkolu civilní ochrany (CO) a ochrany obyvatelstva (OOB) jednotkami PO.....	28
1.4.2. Právní aspekty.....	29
1.4.3. Analýza potřeb.....	29
1.4.4. Analýza možností.....	31
1.4.5. Zaměření přípravy jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí.....	31
1.5 Současný systém přípravy JSDHO.....	36
2 Cíl práce a výzkumná otázka.....	41
3 Metodika.....	42
4 Výsledky.....	44
5 Diskuze.....	54
6 Závěr.....	58
7 Seznam použitých zkratk.....	60
8 Seznam použité literatury.....	62
9 Seznamu použitých tabulek.....	64
10 Seznam příloh.....	65
Příloha.....	66

Úvod

Současná doba přináší bezpečnostní hrozby nového charakteru. Přípravenost efektivně chránit životy, zdraví a majetek obyvatelstva před následky živelních pohrom, technických havárií nebo teroristických útoků vyžaduje těmto hrozbám přizpůsobit všechna opatření, schopnosti a také bezpečnostní systém. Na počátku 21. století se zásadně změnil systém ochrany obyvatelstva, stal se účinnějším a pro občany prospěšnějším než v minulosti.

Prvotním a v podstatě jediným významem civilní obrany před rokem 1989 bylo chránit obyvatelstvo před následky válečného konfliktu. Hrozby 21. století jsou v mnohém rozdílné a nové pojetí ochrany obyvatelstva se tak soustřeďuje zejména na hrozby, které mohou nastat v každodenním životě – jako jsou živelní pohromy, technické a průmyslové havárie, nákazy, požáry nebo teroristické útoky. Ty na rozdíl od válečného konfliktu mohou vzniknout během velmi krátké doby, což má značné dopady na charakter přijímaných opatření.

Zatímco před rokem 1989 vše, včetně civilní ochrany, řešil stát, dnes vzhledem k hlubokým společenským změnám by měl ležet významný díl odpovědnosti za ochranu na každém občanovi. Občané mají právo na pomoc státu, ale měli by mít i povinnost, přinejmenším morální a spoluodpovědnost za svoji ochranu.

Vzhledem k povaze současných bezpečnostních hrozeb se snižuje význam použití ochranných masek a stálých úkrytů, na něž byl v minulosti kladen velký důraz. Místo toho se opatření zaměřují na využití ochranných vlastností staveb (improvizované úkryty), ochranu dýchacích cest pomocí běžně dostupných prostředků (improvizovanou ochranu) a význačnou měrou na zvyšování informovanosti obyvatelstva, výchovu a vzdělávání občanů.

Ani ČR není těmto, zejména přírodním jevům uchráněna. Opatření k ochraně životů, zdraví, majetku a ochrany životního prostředí je v našich podmínkách řešena především prostřednictvím orgánů státní správy a samosprávy. Jako nástroj pro řešení mimořádných událostí vyvolaných vlastní činností člověka, nebo působením přírodních vlivů je v České republice možno chápat integrovaný záchranný systém (**dále jen IZS**). Zahnuje základní složky IZS, ke kterým patří Hasičský záchranný sbor (**dále jen HZS**) ČR, jednotky požární ochrany zařazené do systému plošného pokrytí území ČR jednotkami požární ochrany, zdravotnická záchranná služba a Police ČR., dále sem patří ostatní složky IZS jako např. Horská služba, Armáda ČR, obecní policie, pohotovostní služby a podobně.

Jednotky požární ochrany (**dále jen JPO**) jsou rozděleny do 6 kategorií podle zřizovatele a zda se jedná o profesionální nebo dobrovolné hasiče.

Jednotky požární ochrany se dělí následovně:

- *s územní působností* zasahující i mimo území svého zřizovatele se označuje jako:
 - JPO I – jednotka HZS kraje, s územní působností zpravidla do 20 minut jízdy z místa dislokace a dobou výjezdu jednotky od vyhlášení poplachu do 2 minut,
 - JPO II – jednotka Sboru dobrovolných hasičů (**dále jen SDH**) obce, s územní působností zpravidla do 10 minut jízdy z místa dislokace, která zabezpečuje jeden (JPOII/1) nebo dva (JPOII/2) výjezdy družstva minimálně o zmenšeném početním stavu a zřizuje se ve vybrané obci s počtem obyvatel zpravidla nad 1000 a dobou výjezdu jednotky od vyhlášení poplachu do 5 minut,
 - JPO III – jednotka SDH obce s územní působností zpravidla do 10 minut jízdy z místa dislokace, která zabezpečuje jeden (JPOIII/1) nebo dva (JPOIII/2) výjezdy družstva minimálně o zmenšeném početním stavu a zřizuje se ve vybrané obci s počtem obyvatel zpravidla nad 1000 a dobou výjezdu jednotky od vyhlášení poplachu do 10 minut,
- *s místní působností* zasahující zejména na území zejména svého zřizovatele, pokud není v případě rozsáhlých mimořádných událostí požadován výjezd jednotky jinam v souladu s právním předpisem
 - JPO IV – jednotka HZS podniku,
 - JPO V – jednotka SDH obce s působností na zpravidla na pro území obce, která ji zřizuje,
 - JPO VI – jednotka SDH podniku,
 - JPO N – jednotka SDH obce nebo podniku, která není zařazena do plošného pokrytí území kraje jednotkami. Požadavky na tuto jednotku jsou stejné jako u jednotky kategorie JPO V. Nezařazenou do plošného pokrytí je také požární hlídka.

Tato diplomová práce je zaměřena na možnosti jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí plnit úkoly v oblasti ochrany obyvatelstva.

Po roce 1989 a po vzniku ČR byla předrevoluční civilní obrana postupně nahrazována civilní ochranou a po roce 2000 ochranou obyvatelstva. Jejich pojetí, další rozvoj a záměry státu byly stanoveny vládou a vymezeny jednotlivými koncepcemi, které jsou popsány v kapitole 2.1.

1 Současný stav

V roce 1990 byla zahájena přeměna civilní obrany s cílem vytvořit nový moderní systém ochrany obyvatelstva, který by odpovídal vhodným systémům v rozvinutých zemích. K tomu vláda České republiky dne 17. března 1993 přijala Usnesení č. 126, jehož obsahem byla Opatření civilní ochrany České republiky. Je zde mimo jiné deklarováno, že do doby přijetí právní úpravy civilní ochrany je nutné zachovat funkčnost a spolehlivost systému civilní ochrany ve shodě s čl. 61 Dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů, a to provedením vybraných opatření civilní ochrany. Ta jsou přiměřená původní činnosti civilní obrany (Dodatkový protokol, 1949). Pojem civilní ochrana (CO) byl zaveden v souvislosti s vyhlášením Zákona České národní rady č. 548/1992 Sb., ze dne 20. listopadu 1992. Usnesením vlády České republiky ze dne 24. listopadu 1993 č. 660 byly ke dni 31. prosince 1993 zrušeny štáby civilní ochrany okresů a statutárních měst a nově vytvořené struktury již nezahrnovaly vojáky z povolání a tím došlo ke snížení finančních nákladů a zcivilnění výkonu státní správy v oblasti civilní ochrany (Usnesení vlády, 1993). Podstatné změny v pojetí ochrany obyvatelstva byly provedeny v roce 1997 přijetím usnesení vlády České republiky č. 710 ke koncepci zabezpečení úkolů civilní ochrany. Toto usnesení předpokládá kontinuitu odpovědnosti v míru, za mimořádných událostí nebo krizových situací a válečného stavu a výkon státní správy ve věcech civilní ochrany na republikové úrovni ministerstvem vnitra (Koncepce OO, 1997).

1.1. Úvod do problematiky

Výchozím dokumentem pro rozvoj ochrany obyvatelstva v našich podmínkách v souvislosti s novou legislativou z roku 2000 byla „Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015“, schválená usnesením vlády České republiky č. 417 ze dne 22. dubna 2002. Ochrana obyvatelstva je v Koncepci ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015 popisována jako soubor činností a postupů, věcně příslušných orgánů, dalších subjektů i jednotlivých občanů směřujících k snížení dopadů mimořádných událostí na životy a zdraví obyvatelstva, majetek a životní prostředí. Zdůrazňuje zákonem danou odpovědnost a úkoly ministerstev a jiných ústředních správních úřadů, orgánů územních samosprávných celků včetně obcí, právnických osob a podnikajících fyzických osob. Tyto činnosti a postupy jsou chápány komplexně jako součást havarijního, krizového a obranného plánování (Koncepce OO, 2002). V průběhu roku 2007 zpracovalo Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR ve spolupráci s dotčenými ústředními

orgány státní správy vyhodnocení Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015 a připravilo návrh Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020. Tuto koncepci vláda České republiky na svém zasedání dne 25. února 2008 schválila usnesením č. 165/2008 (Koncepce OO, 2008).

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020 je dokument, který ukazuje přípravu a realizaci opatření k ochraně obyvatelstva v souvislosti existujících a také předpokládaných bezpečnostních hrozeb. Koncepce řeší problematiku bezpečné společnosti (úkoly veřejné správy, podnikové sféry a občanů), oblast připravenosti pracovníků veřejné správy, právnických a fyzických osob včetně školní mládeže, základní organizační a technická opatření ochrany obyvatelstva (varování; evakuace; ukrytí; nouzové přežití; ochrana osob před kontaminací; humanitární pomoc; spolupráce s neziskovými organizacemi; monitorování radiační, chemické a biologické situace; informování obyvatelstva), plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva pro mimořádné události, nevojenské a vojenské krizové situace, včetně připravenosti sil a prostředků, materiálního a finančního zabezpečení (Koncepce OO,2008). Z rozborů a komparací systémů ochrany obyvatelstva států a některých mimoevropských států vyplývá, že hlavní směry vývoje ochrany obyvatelstva, stanovené v obou Koncepcích, jsou v souladu se současnými trendy ve světě.

Účelem zpracování nové Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030 je vytvoření podmínek pro bezpečný život všech občanů při respektování možností a schopností České republiky. Koncepce představuje nový pohled na ochranu obyvatelstva. Ochrana obyvatelstva už není vnímána pouze v mezích vytýčených definicí v zákoně č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ale reflektuje probíhající nebo předpokládané vývojové trendy a akceptuje možnost vzniku neočekávaných událostí s významnými dopady na společnost. Na ochranu obyvatelstva je nahlíženo širším pohledem a je chápána jako systém prevence, připravenosti a odezvy vůči mimořádným událostem a krizovým situacím, jehož cílem je ochrana životů, zdraví, majetku a životního prostředí. Aktéry jsou orgány státní správy, územní samosprávy, právníkové a podnikající fyzické osoby, ale také samotní občané. Předložený dokument stanovuje následující tři strategické cíle ochrany obyvatelstva, které představují klíčové oblasti změn pro nadcházející období:

- Rozvoj podmínek;
- Podpora úkolů a opatření;
- Zvyšování účinnosti organizace.

Pro naplnění strategických cílů je stanoveno celkem 12 základních úkolů (Koncepce OO,2021).

Z hlediska „životního“ cyklu mimořádné události a krizové situace (prevence – připravenost – řešení – obnova) se Koncepce ochrany obyvatelstva zabývá zejména částmi prevence, připraveností a řešením a vytváří podmínky pro realizaci úkolů v části obnovy území po mimořádné události či krizové situaci. Z časového hlediska byl vytvořen střednědobý dokument s horizontem plnění uvedených úkolů do sedmi let (rok 2020), který ale obsahuje i dlouhodobé vize ochrany obyvatelstva s minimální platností do roku 2030 (Koncepce OO, 2013).

Z hlediska řešení problematiky diplomové práce jsou z koncepce významné následující úkoly:

ÚKOL Č. 3 (do roku 2025)

Personálně podpořit systém ochrany obyvatelstva

K zajištění činnosti výjezdových skupin ochrany obyvatelstva budou určeni příslušníci vybaveni věcnými a technickými prostředky. Bude podpořena připravenost jednotek požární ochrany předurčených pro úkoly ochrany obyvatelstva, a s tím související jejich výcvik a vzdělávání.

Potenciál členské základny sboru dobrovolných hasičů pro plnění úkolů ochrany obyvatelstva (např. obsluha evakuačního centra) bude využit vznikem systému zavádějící skupiny dobrovolníků pro ochranu obyvatelstva vytvářených ve sborech dobrovolných hasičů. Předpokládá se i větší zapojení nestátních neziskových organizací (dále jen „NNO“). Důraz je kladen na podporu místních uskupení, tj. na úrovni obce. To současně zvyšuje připravenost obce na řešení mimořádných událostí a krizových situací a poskytuje další odborné zázemí pro starostu obce.

ÚKOL Č. 2 (výhled do roku 2030)

Posílit přípravu obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci

Na přípravě obyvatelstva se podílí také celá řada nevládních neziskových organizací, včetně dobrovolných hasičů, jejichž kvalitativní úroveň není vždy stejná.

Pro jejich účinnou podporu a koordinaci vznikne grantový program. Cílem programu bude sjednocení kvality informací předávaných veřejnosti a jeho plnění bude podmínkou pro získání nenárokové dotace.

Dalším nezbytným krokem pro realizaci, úkolu bude zavedení pravidelných kvalifikovaných průzkumů v časových řadách. Průzkumy budou mapovat vývoj znalostí v oblasti sebeochrany a vzájemné pomoci a zjišťovat reakce na formu sdělovaných informací. Současně budou sloužit ke zjišťování vývoje potřeb a očekávání obyvatelstva.

Pro efektivní přípravu bude důležité získat jako lektory či instruktory dobrovolníky, kteří mají praktické zkušenosti. Z hlediska ochrany obyvatelstva by bylo určitě přínosem získat členy jednotek předurčených pro ochranu obyvatelstva.

Koncepce ochrany obyvatelstva byla podpořena i programovým prohlášením vlády, která v oblasti bezpečnosti stanoví jako svůj úkol **zavedení systematické přípravy občanů a spolků na krizové situace (kurzy pro středoškoláky a dobrovolně také pro veřejnost).**

Pro naplnění strategického cíle 3: Zvyšování účinnosti organizace ochrany obyvatelstva je stanoven mimo jiné ÚKOL Č. 3:

Vytvořit podmínky pro větší využívání NNO při plnění úkolů ochrany obyvatelstva

NNO se na řešení následků mimořádných událostí a krizových situací budou podílet ve třech stupních zapojení.

- 1. NNO **lokálního významu**, případně ty, které nemají sídlo v příslušném kraji a nejsou zapojeny do dalších úrovní, budou do řešení následků mimořádné události zapojeny ad hoc nabídkou pomoci starostovi obce či veliteli zásahu a to formou poskytnutí materiální humanitární pomoci nebo dobrovolnické pomoci. Výjimku budou tvořit sbory dobrovolných hasičů obcí, které budou zapojovány do činnosti v souladu s jejich Metodickým pokynem k vytváření skupin dobrovolníků pro ochranu obyvatelstva*
- 2. NNO, které jsou ostatní složkou IZS nebo mají podepsanou dohodu o spolupráci či dohodu o poskytnutí osobní či věcné pomoci, budou zapojeny do odborné přípravy organizované **HZS kraje** (semináře, školení, cvičení). Na řešení následků mimořádných událostí a krizových situací se tyto NNO budou podílet poskytováním materiální humanitární pomoci, psychosociální pomoci, dobrovolnické pomoci nebo sbírkovou činností. Koordinace činnosti těchto NNO bude probíhat na taktické i strategické úrovni cestou koordinátora poskytování psychosociální či humanitární pomoci ve štábu velitele zásahu, štábu HZS kraje či v krizovém štábu obce s rozšířenou působností (dále jen „ORP“) a kraje.*

Z hlediska organizace dobrovolných hasičů by se mělo jednat o skupiny dobrovolníků pro ochranu obyvatelstva vytvářené zejména na stupni okrsku a okresního sdružení hasičů (OSH)

- 3. Na **nejvyšší úrovni** spolupráce NNO, HZS kraje a orgánů kraje či ORP bude zajištěna aktivní účast NNO v koordinační platformě. Ta podporuje spolupráci partnerů v přípravě a v průběhu řešení následků mimořádných událostí a krizových situací ale*

také při efektivní a adresné pomoci při obnově území. Koordinace činnosti NNO bude stejně jako u předchozí úrovně zajištěna cestou koordinátora poskytování psychosociální či humanitární pomoci ve štábu velitele zásahu, štábu HZS kraje či v krizovém štábu ORP a kraje, opatření při obnově území bude koordinovat příslušný územní samosprávný úřad. NNO, které se do koordinací platformy aktivně zapojí, budou moci po vzájemné dohodě získat finanční prostředky na činnosti související s poskytováním humanitární pomoci, odborné přípravy a materiálního vybavení z prostředků kraje či ORP či dotačního programu. Ke koordinaci humanitární pomoci poskytované NNO v případě krizové situace ve dvou a více krajích bude na ústřední úrovni vytvořena metodika, která bude zajišťovat efektivní vykrývání požadavků na humanitární pomoc. K tomu bude nezbytné vytvořit i vhodný softwarový nástroj, který podpoří jejich rychlejší a účinnější poskytování

Z hlediska organizace dobrovolných hasičů by se mělo jednat o skupiny dobrovolníků pro ochranu obyvatelstva vytvářené zejména na stupni krajského sdružení hasičů (KSH) a ústředí Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska.

1.2 Současné bezpečnostní hrozby a úkoly ochrany obyvatelstva ke snížení jejich účinků

V současnosti – jako i již v minulosti – je jak celosvětově, tak i lokálně diskutován problém bezpečnosti, který je jednou z nejvyšších hodnot ve společenském i v osobním životě každého jednotlivce. I když i v současnosti existují značné historické, kulturní, náboženské a politické rozdíly v dnes globalizovaném světě nebo i mezi regiony, můžeme říci, že lidstvo jako celek zažilo mnoho historických etap vyznačujících se tím, že starost o bezpečnost či dokonce o přežití byla na prvním místě žebříčku lidských hodnot. Naproti tomu období klidu a snížených obav o bezpečnost států bývala stále vzácnější a také kratší. Bezpečnost je jedním z velmi často diskutovaných témat nejen v odborných kruzích, ale také v každodenních úvahách a diskusích lidí. Hlavní problémy současného světa se zvláště výrazně projevují v několika následujících oblastech. Jsou jimi hlavní **bezpečnostní hrozby**, vojenství, kontrola zbrojení a odzbrojení, nové rozměry bezpečnosti a bezpečnostní studia. Mezi globální bezpečnostní hrozby dnes patří nejen šíření konvenčních i nekonvenčních zbraňových systémů a technologií, mezinárodní a vnitrostátní ozbrojené konflikty, terorismus ve všech jeho formách a mezinárodní organizovaný zločin, ale i šíření pandemie HIV/AIDS, stávající demografický vývoj nebo změny klimatických podmínek ve světě. Česká republika a její občané prožívají

patrně nejdelší období míru a bezpečí v celé moderní historii. Zdůrazňují se bezpečnostní záruky díky členství v NATO a EU.

Lidstvo bylo po celou dobu své existence ohrožováno celou řadou nebezpečí. Zprvu se jednalo zejména o přírodní katastrofy, sociální, náboženské i etnické střety často přerůstající ve válečné konflikty. Později přibýly průmyslové havárie a s rozšiřováním moderních technologií se přidaly hrozby v podobě nevládnutí nově vyvíjených technologií, jako jsou například jaderná energie, genové manipulace, nanotechnologie nebo informační technologie. S postupující globalizací se ohrožení společnosti zvyšuje zejména s rostoucí snahou o maximalizaci zisku bez ohledu na udržitelný rozvoj území. Spolu s globalizací postupuje ruku v ruce i hrozba terorismu. Po vyhodnocení možných dopadů uvedených rizik a hrozeb je patrné, že opatření, která budou snižovat tato nebezpečí a jejich případné následky, jsou vlastně ochranou celé společnosti. **Ochrana obyvatelstva** je pak možné vnímat jako jeden ze základních pilířů systému bezpečnosti České republiky (ČR) v souladu s Bezpečnostní strategií ČR schválenou vládou dne 8. září 2011 usnesením č. 665. Bezpečnost státu je založena na principu zajištění bezpečnosti jednotlivce, komunity a zabezpečení funkce společnosti, k jehož úspěšnému uplatnění je nezbytné zajistit funkčnost dotčených orgánů státní správy a samosprávy, právnických a podnikajících fyzických osob a rozvíjení procesů a nástrojů, které slouží k posilování bezpečnosti a ochrany obyvatelstva. Ochrana obyvatelstva je širokou multikriteriální disciplínou, kterou není možné vysvětlovat a řešit jen jako plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuaci, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva (Hrušková,2018).

Ochrana obyvatelstva je souhrn opatření, která napomáhají k zabezpečení ochrany života a zdraví lidí, majetku a životního prostředí. Úkoly ochrany obyvatelstva plní nejen složky IZS, ale svůj podíl na ní mají také orgány kraje, obce, právnické a podnikající fyzické osoby i samotní občané. Právě občané velmi často zapomínají, že mají spoluodpovědnost za ochranu života a zdraví jak svého, tak tak svých blízkých.

Obecnou koordinační roli v oblasti ochrany obyvatelstva plní v souladu s § 7 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů Ministerstvo vnitra.

I když je ochrana obyvatelstva v současnosti stabilním systémem, který opakovaně potvrdil svoji funkčnost, je ohrožován restriktivními opatřeními vycházející z ekonomické situace a s tím souvisejícím snižováním počtu pracovníků. Také existující právní předpisy nevytvářejí potřebné prostředí pro jeho další rozvoj a pružné reagování pro aktuální hrozby.

Proto je třeba plně využívat existující možnosti a pokusit se o zkvalitnění právního prostředí, ze kterého ochrana obyvatelstva vychází.

Studiem bezpečnostních dokumentů (Vojenské rozhledy, 2013) lze vysledovat jistou rozporuplnost v chápání a především nejasností v přístupu k pojmům bezpečnostní **hrozba a riziko**. V zásadě lze ale konstatovat, že současné vnímání těchto pojmů doznalo jednotného chápání a že prakticky nedochází k jejich vzájemnému nepochopení. Srovnáme-li počátek 90. let minulého století se současností, je možné spatřovat výrazný rozdíl. Dnes nikdo nepovažuje proliferaci **zbraní hromadného ničení (dále jen ZHN)** za riziko (ačkoli se v roce 1991 vyskytoval pojem „riziko jaderného terorismu“), hovoří se o ní jednoznačně jako o nejvážnější bezpečnostní hrozbě počátku 21. století. V té době byly již konkrétní vojenské zkušenosti s válkou v Perském zálivu z roku 1991, kdy se velmi často psalo a hovořilo o tom, že Irák by svými ZHN mohl zasáhnout především Izrael, ale možná i některé státy jižní Evropy. Z pohledu těchto zemí se v žádném případě nejednalo o riziko. Šlo naopak o přímou a záměrnou hrozbu vojenského charakteru. Navíc průběh této války a její výsledek daly jasné poučení, že kdyby býval Saddám Husajn měl v té době arzenál jaderných zbraní, pak operace Pouštní bouře nemohla proběhnout tak, jak proběhla, protože spojenecká vojska by byla vystavena přímé, záměrné vojenské hrozbě jaderných úderů a nikoli jejich riziku. Vyjádření podmiňovacím způsobem ukazuje na to, že faktický důkaz pravděpodobně neexistuje. Některé z těchto skutečností však byly potvrzeny americkými odborníky, kteří řekli, že [Saddám] udělal největší chybu, když do Kuvajtu vpadl ještě v době, kdy neměl jaderné zbraně – jinak by se bývala Amerika neopovážila se mu postavit". (Kenneth, et. al. 2002). Pokud jsou rozdíly mezi USA a tzv. novou Evropou na jedné straně a tzv. starou Evropou na straně druhé, pak se vedou o to, do jaké míry je tato hrozba naléhavá a jak je potřeba jí čelit.

Mezi nejvážnější hrozby pro země v euroatlantické oblasti, které jsou zařazeny do kategorie vojenských hrozeb, tedy patří proliferace ZHN. Tato hrozba působí ve dvou hlavních směrech. Prvním je vývoz a rozšiřování zařízení, technologií a know-how k výrobě jaderných, chemických, biologických a bakteriologických zbraní nebo řízených střel. Druhým směrem je pak tajné a pokoutní úsilí některých států o dosažení schopnosti vyrábět tyto zbraně. Jedná se zejména o štěpné materiály, termojaderné zbraně, radioaktivní materiály, biologické zbraně a chemické zbraně. Zvláště obávanou hrozbou je šíření nosičů, zejména pak balistických řízených střel, které ZHN dávají maximální vojenské, strategické a psychologické účinky (Eichler, 2006).

Na počátku 21. století se vojenská strategie zaměřuje především na výzkum zásad vedení ozbrojeného zápasu a na studium jejich forem a podob s tím, že se nelze obejít bez důkladného

studia zkušeností a poučení ze čtyř velkých válek, které proběhly v tzv. post konfrontačním období, tedy v období po ukončení studené války. Jedná se o operace Pouštní bouře (1991), Spojenecká síla (1999), Trvalá svoboda (2001) a Irácká svoboda (2003). **Důležité informace** budou analyzovány z průběhu vpádu ruských vojsk na Ukrajinu od 24.2.2022. Stranou zájmu strategického myšlení v současné době nezůstává ani využití možností, které jsou uváděny v tzv. „revoluci ve vojenských záležitostech“ (revolution in military affairs). Jejich využití je zkoumáno jako výsledek těsného vzájemného propojení mezi politikou (bezpečnostní politikou) a využíváním nových vědeckých poznatků pro formy vedení ozbrojeného zápasu (Eichler, 2006).

Výsledkem takového propojení je z hlediska řešené problematiky (Ochrana vojsk, 2009):

- nové, efektivnější uspořádání ozbrojených sil, které bude maximálně vyhovovat požadavkům soudobých operací,
- nové způsoby řízení ozbrojených sil a nové metody jejich bojové přípravy s cílem maximálně přizpůsobit jejich vycvičenost ke zvládnutí nových hrozeb, se kterými se v soudobých operacích mohou setkat,
- výrazná převaha v logistice, ale především,
- nejvyšší možné zajišťování ochrany vlastních vojsk, a to především v oblasti ochrany sil před účinky radioaktivní, biologické či chemické kontaminace.

K zajištění svých bezpečnostních zájmů ČR buduje komplexní hierarchicky uspořádaný **bezpečnostní systém**, který je propojen v rovině politické (vnitřní a zahraniční), vojenské, vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatel, hospodářské, finanční, legislativní, právní a sociální. Základ tohoto systému je zejména v legislativní oblasti vyjádření působností a vzájemných vazeb jednotlivých složek (zákonodárné, výkonné, soudní moci, územní samosprávy a právnických a fyzických osob) a jejich vazeb mimo bezpečnostní systém a ve stanovení jejich povinností. Bezpečnostní systém ČR plní funkci institucionálního nástroje při tvorbě a realizaci bezpečnostní politiky. Základní úkolem bezpečnostního systému ČR je řízení a koordinace činnosti jednotlivých složek odpovědných za zajišťování bezpečnostních zájmů ČR. Zajišťování bezpečnosti ČR nemůže být výhradně záležitostí složek, které jsou k tomu výslovně určeny, ale svým právně stanoveným podílem k němu přispívají také státní orgány a orgány územní samosprávy, tak i právnické a fyzické osoby. Struktura bezpečnostního systému zahrnuje zejména prezidenta republiky, Parlament ČR, vládu, Bezpečnostní radu státu a její pracovní orgány, ústřední správní úřady, krajské a obecní úřady, ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, zpravodajské služby, záchranné sbory, záchranné služby a havarijní služby. Za zajištění bezpečnosti státu a za řízení a funkčnost celého bezpečnostního systému ČR je

odpovědná vláda jako vrcholný orgán výkonné moci. Funkčnost bezpečnostního systému představuje nejen nástroj pro účinné zvládnutí krizových situací vojenského i nevojenského charakteru, ale zabezpečuje i prevenci a přípravu na možné krizové situace a jejich včasnou identifikaci a varování. Fungování bezpečnostního systému, výstavba a rozvoj schopností jeho jednotlivých složek, hospodářské a finanční zabezpečení představují dlouhodobý a náročný proces využívající praktických zkušeností jednak z řešení různých krizových situací, jednak ze systematické přípravy (např. formou různých cvičení) a preventivního působení jednotlivých složek. Bezpečnostní systém musí neustále reagovat na měnící se podmínky a změny v bezpečnostním prostředí a vznikající nové hrozby. Z tohoto důvodu je bezpečnostní systém ČR potřeba vnímat jako otevřený systém, který se průběžně přizpůsobuje aktuální bezpečnostní situaci v ČR i ve světě (Bezpečnostní strategie, 2015).

Krizové a havarijní plánování

Ke zvládnutí krizových situací a mimořádných událostí je zapotřebí mít zpracovány krizové a havarijní plány, které napomáhají ke zvládnutí mimořádných událostí a krizových situací.

Krizový plán je soubor metod, postupů a opatření, které určené subjekty a věcně příslušné orgány užívají při předcházení, přípravě a odezvě na činnost v krizových situacích. Krizový plán se skládá ze základní a přílohové části. Zpracovává se v písemné a elektronické podobě, přičemž obě podoby krizového plánu jsou si rovnocenné. Zpracovatelem krizového plánu kraje je HZS, plán schvaluje hejtman kraje. HZS kraje projednává rozsah a postup při zpracování krizového plánu kraje s bezpečnostní radou kraje. V základní části krizového plánu kraje se uvádí výčet rizik a jejich možný dopad, dále postupy a opatření a jak by měla být daná situace řešena. Druhá část obsahuje plánovací, řídicí, koordinační a další dokumentaci zpracovanou pro řešení krizových situací a tvoří jej:

- a) Přehled sil a prostředků.
- b) Katalog krizových opatření.
- c) Typové plány.
- d) Operační plány.
- e) Plány nezbytných dodávek.
- f) Plán hospodářské mobilizace.
- g) Plán akceschopnosti.
- h) Plány spojení.
- i) Plán materiálně technického zabezpečení.
- j) Plán zdravotnického zabezpečení.

k) Mapy rizik a řešení.

Havarijní plánování je soubor činností, postupů a vazeb k plánování opatření k provádění záchranných a likvidačních prací při vzniku MU, a to vždy s použitím existujících sil a prostředků. Havarijní plán se zpracovává pro řešení MU, které vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu.

Stupně poplachu

- 1. stupeň je vyhlášen v případě, že MU ohrožuje jednotlivce, nebo plochy do 500 m², záchranné a likvidační práce provádí základní složky, které není nutné koordinovat
- 2. stupeň je vyhlášen v případě, že MU ohrožuje nejvýše 100 osob, plochy do 10000 m², záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky kraje. Složky je třeba koordinovat velitelem zásahu.
- 3. stupeň je vyhlášen v případě, že MU ohrožuje více jak 100 a nejvýše 1000 osob, plochy území do 1 km², záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky nebo se využívají síly a prostředky z jiných krajů. Složky je nutné koordinovat velitelem zásahu za pomoci štábu velitele zásahu a místo zásahu rozdělit na sektory a úseky.
- Zvláštní stupeň poplachu je vyhlášen v případě, že mimořádná událost ohrožuje více jak 1000 osob, celé obce nebo území nad 1 km², záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky včetně využití sil a prostředků z jiných krajů, popř. zahraniční pomoc. Složky je nutné koordinovat pomocí velitele zásahu a místo rozdělit na sektory a úseky nebo složky koordinovat na strategické úrovni.

Havarijní plány dělíme na:

- a) Vnitřní havarijní plán – uvnitř objektu, obsahuje popis zajištění havarijní připravenosti informačních, materiálních, lidských a ekonomických zdrojů pro případ vzniku MU.
- b) Vnější havarijní plán – preventivní plánovací dokument, který slouží k zajištění havarijní připravenosti v zóně havarijního plánování. Stanovuje postupy složek IZS. Plánuje se pro okolí objektu nebo zařízení. Fyzické nebo právnické osoby mají za povinnost zpracovávat vnitřní havarijní plán, který je definován v zákoně č. 224/2016 Sb. Zařazení podniků se dělí do dvou skupin A nebo B. Pokud množství umístěné nebezpečné látky v objektu bude stejné nebo nepřekročí limitní množství uvedené v příloze č. 1 zákona č. 224/2016 Sb., provozovatel objektu se zařadí do skupiny A.

Pokud množství umístěné nebezpečné látky v objektu bude stejné nebo překročí limitní množství uvedené ve sloupci 2 přílohy č. 1 zákona 224/2016 Sb., provozovatel se zařadí do skupiny B.

1.3 Bezpečnostní hrozby v Libereckém kraji a zásady řešení ochrany obyvatelstva v kraji

V letech 2003 a 2010 byla analýza rizik v rámci havarijního plánu Libereckého kraje (HP LK, 2019) prováděna metodou expertního odhadu. V roce 2016 bylo zpracování analýzy rizik provedeno na podkladu celostátního „Metodického postupu ANALÝZA“. Tato analýza zahrnuje realizaci tzv. klíčových a průřezových aktivit. Tato metodika byla připravena pracovní skupinou ustanovenou pro realizaci úkolu č. 3 Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 (gesce Generální ředitelství HZS ČR). Metodický postup je stejně jako kritéria hodnocení na úrovni kraje a území obce s rozšířenou působností (ORP) přílohou tohoto dokumentu.

První krok popsáný v metodice proběhl na celostátní úrovni a na úrovni krajské jej bylo třeba opakovat (stanovení záměru) a přizpůsobit podmínkám kraje. Druhým krokem bylo posouzení rizik, které se skládalo ze 3 dílčích činností a to:

- identifikace nebezpečí
- analýza rizika
- hodnocení rizik

Mezi průřezové aktivity patří Komunikace a konzultace, a Monitorování a přezkoumávání. První průřezová aktivita předpokládá úzkou součinnost s dalšími aktéry, kteří do procesu přípravy na řešení mimořádných událostí a krizových situací vstupují. Druhá průřezová aktivita předpokládá aktualizaci procesu analýzy ve 4letých cyklech. V případě, že dojde k zásadním změnám je doporučeno provést aktualizaci mimo cyklus.

Identifikace rizik již proběhla s vědomím, že předmětem analýzy budou mimořádné události (dále jen „MU“), které svým rozsahem a dopadem mohou vyžadovat vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu a pro jejich řešení je nutné využít síly a prostředky kraje. Každá událost vyžaduje jisté nasazení sil a prostředků a také to vyžaduje nějaký systém svolání všech služeb a má své specifikum. Na každý typ události je stanoven počet jednotek, osob, typ techniky a pořadí povolávání sil a prostředků. Ve třetím stupni poplachu se počítá s povoláním 15 jednotek PO podle Požárního poplachového plánu kraje.

Po vyhlášení zvláštního stupně poplachu poplachového plánu kraje operační a informační středisko kraje povolává a nasazuje síly a prostředky z kraje, koordinuje pomoc se sousedními kraji a informuje o vyhlášení zvláštního stupně poplachu poplachového plánu kraje generální ředitelství HZS ČR. Obdobným způsobem koordinuje pomoc operační a informační středisko generálního ředitelství HZS ČR.

V **Havarijním plánu Libereckého kraje (dále jen LK)** tak nejsou řešeny ty MU, u kterých se předpokládá vyhlášení pouze prvního nebo druhého stupně poplachu a je možné je řešit silami a prostředky základních složek IZS nebo ORP. Dále nejsou některé MU v analýze rizik (**dále jen AR**) hodnoceny z důvodu, že dané riziko se na území LK nevyskytuje nebo se vyskytuje pouze v zanedbatelné míře nebo je řešitelné pouze na národní či dokonce nadnárodní úrovni.

Krajská analýza proběhla v součinnosti s odborníky na jednotlivé typy nebezpečí „u kulatého stolu“ tak, aby byl zachován konzistentní pohled hodnotitelů. Subjekty oslovené v rámci hodnocení jsou uvedeny v sestavě A-2-1, která také obsahuje výsledky analýzy na krajské úrovni. Byl vytvořen registr nebezpečí s rizikem přijatelným, rizikem podmíněně přijatelným a rizikem nepřijatelným.

Úroveň ORP byla zpracována s ohledem na předcházející hodnocení krajské, ovšem již jen za účasti příslušníků HZS LK a pracovníků krizového řízení ORP.

Navazující analýzy na úrovni jednotlivých obcí provedli příslušníci jednotlivých územních odborů HZS LK ve spolupráci s pracovníkem krizového řízení konkrétního ORP. **Výsledky analýzy na obecní úrovni jsou tudíž dobře porovnatelné pouze v rámci území jedné ORP.**

Vyhodnocení analýzy rizik pro území Libereckého kraje

Z porovnání analýz provedených pro území LK v roce 2003 a 2010 prokazatelně vyplýval nárůst pravděpodobnosti vzniku přívalových dešťů, krupobití, sněhových kalamit a námraz, které souvisí se změnou klimatu. Tento trend zůstal zachován, ovšem kvůli změně metodiky nelze jednotlivá rizika v čase přímo porovnávat.

Jako nejzávažnější bylo vyhodnoceno riziko „**epidemie**“, což souvisí především s očekávaným dopadem na životy a zdraví osob.

Druhým nejzávažnějším rizikem je „**přírozená povodeň**“. Pro území LK je v rámci projektu mapování povodňového nebezpečí a rizika stanoveno 16 úseků vodních toků o celkové délce cca 268 km. Pro tyto úseky jsou zpracovány mapy povodňového ohrožení a rizika.

Třetím nejzávažnějším rizikem byla vyhodnocena „**zvláštní povodeň**“, u které jsou předpokládány největší ztráty na životech i majetku ze všech hodnocených typů nebezpečí.

Dopady některých MU, zejména živelních pohrom, zvyšují rovněž pravděpodobnost a tím i riziko narušení dodávek elektrické energie, plynu, tepla a vody (domino efekt). U hodnocení MU „poruchy v zásobování plynem“ se odráží i závislost ČR na dodávkách plynu z jiných států, zejména z Ruska.

Analýza probíhala postupně na úrovni kraje, ORP a následně jednotlivých obcí. Jednotlivé typy nebezpečí jsou rozděleny dle míry rizika (R) do tří kategorií. Na úrovni kraje a ORP jsou hranice kategorií určeny metodikou.

- přijatelné (nízké riziko) – $R < 10$
- podmíněčně přijatelné (střední riziko) – $R 10-30$
- nepřijatelné (vysoké riziko) – $R > 30$

Na úrovni obcí bylo nutné tyto hranice posunout (při zachování hodnotících kritérií) následujícím způsobem.

- přijatelné (nízké riziko) – $R < 5$
- podmíněčně přijatelné (střední riziko) – $R 5-15$
- nepřijatelné (vysoké riziko) – $R > 15$

Na základě AR se předpokládá největší ohrožení obyvatelstva (dle pravděpodobnosti výskytu a dopadu na životy a zdraví) zejména při těchto událostech:

- epidemie – hromadné nákazy osob,
- zvláštní povodeň,
- přirozená povodeň,
- narušení dodávek plynu velkého rozsahu (a následné narušení dodávek tepla),
- závažná nehoda v silniční dopravě,
- únik nebezpečné chemické látky při přepravě,
- závažná nehoda v drážní dopravě.

Tab. 1 Statistika z let 2005-2017:

77 % MU bez postižení osob (smrt, zranění, evakuace),	25 % MU jsou dopravní nehody	Závažnost stavu postižených osob podle lékařského třídění:
	25% požáry	• mrtví 7 %
	36% technická pomoc	• skupina I 9 %
	9% únik nebezpečné chemické látky	• skupina IIa 21 %
	5% ostatní	• skupina IIb 16 %
		• skupina III 22 %
		• skupina IV 25 %

Zdroj: Statistické sledování událostí Hasičského záchranného sboru Libereckého kraje

Vysvětlivky k tabulce (3.sloupec):

- skupina I – přednostní terapie
- skupina II a – přednostní transport
- skupina II b – transport k odložitelnému ošetření
- skupina III – lehce ranění
- skupina IV – bez zdravotnické pomoci, jen evidence a umístění na určené místi

Rizika, která svým rozsahem a dopadem mohou vyžadovat vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu

Pro stanovené MU jsou zpracovány „Karty MU“, které podávají základní informace o vzniku, ohrožení a způsobu možného řešení s využitím zpracované dokumentace v havarijním plánu.

Pro jednotlivé MU jsou zpracovány mapy s vyznačením kategorie rizika pro území každé obce.

Vyhodnocená rizika jsou řazena v souladu s registrem nebezpečí zpracovaným v rámci „Metodického postupu ANALÝZA“. Uvedeny jsou pouze typy nebezpečí hodnocené na úrovni kraje. U jednotlivých typů rizika je uvedeno, do jaké kategorie byly zařazeny při hodnocení na úrovni kraje (nízké, střední, vysoké riziko).

Rizika

Tab. 2 Rizika naturogenní abiotická

<u>Naturogenní abiotická</u>		
vysoké riziko	střední riziko	nízké riziko
Přírozená povodeň	Přívalová povodeň	Krupobití
	Sněhová kalamita	
	Náledí a ledovka	
	Svahová nestabilita	
	Extrémní dlouhodobé sucho	
	Extrémní vítr (střední riziko)	
	Výskyt extrémně nízké teploty	
	Výskyt extrémně vysoké teploty	
	Požár v přírodě	

Zdroj: *Havarijní plán Libereckého kraje, část A-2-1*

Tab. 3 Rizika naturogenní biotická

<u>Naturogenní biotická</u>		
vysoké riziko	střední riziko	nízké riziko
Epidemie	Epizootie	Nejsou

Zdroj: *Havarijní plán Libereckého kraje, část A-2-1*

Tab. 4 Rizika antropogenní technogenní

Antropogenní technogenní		
vysoké riziko	střední riziko	nízké riziko
Narušení dodávek el. energie velkého rozsahu	Požár v zástavbě a průmyslu	Požár v tunelu
Zvláštní povodeň	Výbuch v zástavbě a průmyslu	Závažná nehoda v letecké dopravě
	Únik nebezpečné chemické látky při přepravě	Závažná nehoda ve vnitrozemské vodní dopravě
	Únik nebezpečné chemické látky ze stacionárních zařízení	Havárie v podzemních stavbách
	Závažná nehoda v silniční dopravě	Propad starých důlních děl
	Závažná nehoda v drážní dopravě	Průval odkališť a zamoření vodotečí škod. látkami
	Narušení dodávek tepla velkého rozsahu	Nález nevybuchlé munice
	Narušení dodávek plynu velkého rozsahu	
	Narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu	
	Výbuch ve skladu výbušnin, trhavin, munice, střeliva	

Zdroj: *Havarijní plán Libereckého kraje, část A-2-1*

Vnější havarijní plán

Mimořádné události spojené s únikem nebezpečných látek, zejména toxických, a rozsáhlými požáry průmyslových objektů si vyžádaly přijetí mezinárodních norem k zajištění ochrany životů a zdraví obyvatel, majetku a životního prostředí v okolí těchto objektů. Pro státy EU je to norma Seveso III, která stanovuje minimální rozsah povinností pro zajištění bezpečnosti provozu a ochrany obyvatel před nežádoucími účinky uniklých látek. Součástí bezpečnostní dokumentace těchto objektů jsou Vnější havarijní plány.

Ve vnějších havarijních plánech jsou řešeny konkrétní postupy hodnocení mimořádných událostí v objektech a zařízeních, způsob předávání informací, nasazení sil a prostředků a provádění záchranných a likvidačních prací. Zpracovává se pro objekty zařazené krajským úřadem do skupiny „B“ dle zákona o prevenci závažných havárií a byla pro ně stanovena zóna havarijního plánování. Zónu havarijního plánování stanovuje krajský úřad a to z podkladů poskytnutých provozovatelem a z geografických a demografických podmínek v okolí objektu.

Bližší způsob stanovení zóny havarijního plánování je uveden v právních předpisech např. ve vyhlášce.

Vnější havarijní plány zpracovává dle zákona o integrovaném záchranném systému, hasičský záchranný sbor kraje. Na zpracování dílčích částí plánů se podílí krajský úřad, Policie ČR, zdravotnická záchranná služba, krajská veterinární správa, krajská hygienická stanice, Armáda ČR, obce s rozšířenou působností, obce v zóně havarijního plánování a další složky integrovaného záchranného systému, právnické a podnikající fyzické osoby.

Obsah Vnějšího havarijního plánu objektu zařazeného do skupiny B dle zákona o prevenci závažných havárií, je dán vyhláškou. Je projednán s příslušnými správními úřady, obcemi obyvateli na veřejném projednání, bezpečnostní radou obce s rozšířenou působností a schválen starostou obce s rozšířenou působností, pokud zóna havarijního plánování nepřekračuje správní území obce s rozšířenou působností. Překračuje-li jej, projednává tento plán bezpečnostní rada kraje a schvaluje hejtman kraje. Je závazným dokumentem pro všechny obce, správní úřady, fyzické i právnické osoby v něm uvedené.

Úkolem zpracovatelů vnějších havarijních plánů je určení konkrétních rizik ohrožujících okolí, získávání informací od provozovatele o ohrožení a způsobu řešení mimořádné události, zajištění podkladů od jednotlivých složek integrovaného záchranného systému a stanovení opatření k ochraně obyvatelstva v okolí daného objektu.

ORP

Slouží jako podklad pro zabezpečení připravenosti správního obvodu obecního úřadu ORP na mimořádné události, provádění záchranných a likvidačních prací a ochranu obyvatelstva (podle § 12 zákona č. 239/2000 Sb.).

Přehled ohrožujících objektů

a) Objekty zařazené do skupiny A a B dle zákona č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi

STV Group a. s., závod Hajniště	B
Monroe Czechia a. s., Hodkovice nad Mohelkou	A
Diamo s. p., o. z. TÚU, Stráž pod Ralskem	B
Temperatior s.r.o., Liberec	A

Pro objekty zařazené do skupiny B jsou stanoveny zóny havarijního plánování a zpracovávají se vnější havarijní plány.

Vnější havarijní plán STV Group a. s., závod Hajniště

Vnější havarijní plán Diamo s. p., o. z. TÚU, Stráž pod Ralskem

Pro objekty zařazené do skupiny A se zpracovávají stejně jako pro objekty evidované dle SIAŘ GŘ HZS ČR 35/2017 (viz níže) tzv. havarijní karty.

b) Podlimitní objekty se zpracovávají protokolem o nezařazení dle zákona č. 224/2015 Sb. anebo evidovaných dle SIAŘ GŘ HZS ČR 35/2017, kterým se stanoví minimální požadavky na posuzování rizika vzniku závažné havárie a zpracování dokumentace pro stanovenou zónu ohrožení u objektu s podlimitním množstvím nebezpečné látky. Těchto objektů a zařízení je v Libereckém kraji evidováno 296 (Geoportál LK).

c) Objekty pro zvláštní zpracování analýzy rizik pro potřeby traumatologického plánu LK a ZZS LK s dopadem na počty a charakteristiku postižených. Takovýchto objektů bylo vytypováno 19 (HP LK, 2019).

d) Na základě provedené multikriteriální analýzy bylo vyhodnoceno, že další rizika, která mohou vzniknout nebo ohrozit území Libereckého kraje již nejsou řešitelná z jeho úrovně. Jedná se o tato rizika (HP LK, 2019):

- Narušení dodávek ropy a ropných produktů
- Narušení bezpečnosti informací kritické informační infrastruktury
- Narušení funkčnosti významných systémů elektronických komunikací
- Narušení dodávek potravin velkého rozsahu
- Narušení finančního a devizového hospodářství státu velkého rozsahu
- Narušení funkčnosti poštovních služeb
- Narušení dodávek léčiv a zdravotnického materiálu
- Zhroucení sociálního systému

Mimořádné události přesahující hranice Libereckého kraje

Zdrojem rizika, které přesahuje hranice kraje, je vodní dílo Josefův Důl. V případě poruchy vodního díla spojené se vznikem zvláštní povodně se předpokládá zasažení území Středočeského kraje na toku řeky Jizery až po území obce Bakov nad Jizerou.

Dalšími riziky, jež se týkají sousedních krajů i příhraničních oblastí, jsou přírodní požáry, epidemie a epizootie, u kterých se předpokládá možnost oboustranného šíření.

Aktuální bezpečnostní problémy

V souvislosti s válkou na Ukrajině a s vlnou uprchlíků ze země napadené Ruskem vzniklo stejně jako v jiných krajích od 1.3. 2022 Krajské asistenční centrum pomoci Ukrajině (KACPU) v Liberci, v budově „D“ krajského úřadu. Funguje jako základní informační a kontaktní místo pro ukrajinské uprchlíky, jako asistenční centrum pro vyřízení základní administrativy (víza, pojištění, náhradní ubytování, možnost získání práce). Na jeho činnosti se podílí zejména Hasičský záchranný sbor Libereckého kraje, včetně smluvně zapojených jednotek sborů dobrovolných hasičů, Krajské ředitelství Policie ČR, Centrum na podporu integrace cizinců, odbory Krajského úřadu, Úřad práce, Všeobecná zdravotní pojišťovna, dobrovolníci, včetně členů sborů dobrovolných hasičů a tlumočníci (KACPU,2022).

Přehled základních a ostatních složek IZS v Libereckém kraji jsou uvedeny v příloze.

Mezi další organizace, které působící na území Libereckého kraje jsou mimo jiné i Nestátní neziskové organizace (ADRA, o.p.s, Diakonie ČCE, Diecezní charita Litoměřice, ELVA HELP o.s, a ČČK). Dále lze počítat orgán ochrany veřejného zdraví – KHS Libereckého kraje se svými pobočkami v České Lípě, Jablonci nad Nisou a v Semilech. V neposlední řadě lze počítat zařízení civilní ochrany (ZCO), která byla zřízena v Libereckém kraji a to 23 ZCO pro zajištění evakuace, 18 ZCO pro nouzové přežití a organizaci humanitární pomoci a 2 ZCO pro zajišťování a označování nebezpečných oblastí.

1.4 Místo a úloha JSDHO při řešení úkolů ochrany obyvatelstva

Zkušenosti z řešení mimořádných událostí, a to zejména při povodních, ukázaly potřebu mít připravené organizované skupiny osob, které by plnily specifické úkoly v oblasti civilní ochrany a ochrany obyvatelstva. K organizovaným skupinám v uvedené oblasti patří jednotky sboru dobrovolných hasičů obcí. Ty plní mimo jiné i úkoly civilní ochrany a ochrany obyvatelstva vyplývající ze zákona c. 133/85 Sb., o požární ochraně, a to konkrétně z § 30 vyhlášky MV č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany. I když existuje oprávněná možnost obcí zřizovat zařízení civilní ochrany (§15, odst.3, zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů) není tato možnost fakticky využívána. Jednou z příčin je nízké povědomí o této možnosti a téměř nulové zkušenosti s praktickým využíváním zařízení CO. Všechny obce s nepatrnými výjimkami využívají osvědčené síly, a to jsou jednotky požární ochrany. Nespornou výhodou je skutečnost, že téměř každá obec měla nebo má svoji vlastní jednotku požární ochrany (Jedná se o jednotky kategorie JPO II až JPO V). S těmito jednotkami dokáže HZS kraje úspěšně spolupracovat, organizovat jejich činnost a metodicky řídit jejich odbornou přípravu. To všechno vytváří předpoklady, aby se HZS a jednotky PO jako jedna ze základních složek IZS staly základním pilířem pro zabezpečení ochrany obyvatelstva v souladu s Konceptí ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030. Navrhované řešení vychází rovněž z plošného pokrytí území kraje jednotkami požární ochrany a využívá legislativních možností předurčit jednotky PO k plnění úkolu ochrany obyvatelstva. Snahou je, aby

takto přeурčené jednotky byly systematickými prvky podílejícími se na plnění úkolu při záchranných a likvidačních pracích a vytvářely základní mechanismus umožňující veliteli zásahu, hasičskému záchrannému sboru kraje nebo starostovi obce zabezpečit úkoly v oblasti ochrany obyvatelstva. Předpokládá se i aktivní zapojení občanských sdružení, která působí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva, a to zejména ve smyslu § 75 zákona č. 133/1985 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Zabezpečování úkolu na úseku ochrany obyvatelstva jednotkami PO je nutné plnit zejména v rámci obce, správního obvodu obecního úřadu obce s rozšířenou působností nebo kraje. Tato činnost doplňuje provádění záchranných a likvidačních prací složkami integrovaného záchranného systému. Pro činnosti JPO na daném teritoriu jsou určující zejména havarijní plán kraje, popř. vnější havarijní plán kraje a plošné rozmístění jednotek PO kraje a z nich vyplývající:

- a) zdroje možných rizik vzniku mimořádné události a stupně nebezpečí katastrálních území obcí,
- b) rozsah a obsah úkolu k zabezpečení ochrany obyvatelstva vyplývající z havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu,
- c) seznam jednotek PO zabezpečujících plošné pokrytí, jejich dislokace a předurčení podle základní tabulky plošného pokrytí pro jednotlivá katastrální území obcí, množství a druh věcných prostředků využitelných pro plnění úkolu ochrany obyvatelstva.

Pokud nelze zabezpečit plnění úkolu ochrany obyvatelstva pouze jednotkami PO, doporučuje se vytvořit skupiny dobrovolníků, které budou plnit úkoly ochrany obyvatelstva. Kromě jednotek PO je možné do těchto skupin dobrovolníků zařazovat zařízení civilní ochrany nebo smluvně zajištěné právnické osoby a podnikající fyzické osoby.

1.4.1. Analýza stavu zajištění úkolu civilní ochrany (CO) a ochrany obyvatelstva (OOB) jednotkami PO

Základem této analýzy, kterou provádělo generální ředitelství HZS ČR, jsou právní aspekty zajištění úkolu civilní ochrany (CO) a ochrany obyvatelstva (OOB) jednotkami PO, zejména v obcích a analýza potřeb pro zajištění uvedených úkolů jednotkami PO a analýza jejich možností.

1.4.2. Právní aspekty

Při řešení zajišťování úkolu ochrany obyvatelstva se vychází z potřeb základního článku veřejné správy, kterým je obec. Ze zákona c. 133/85 Sb., o požární ochraně, obec zřizuje jednotku sboru dobrovolných hasičů obce, která provádí hašení požáru a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech a podílí se na úkolech při ochraně obyvatelstva. Obec je také oprávněna zřizovat pro plnění svých úkolu na úseku ochrany obyvatelstva zařízení CO. Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce plní i úkoly obecního úřadu v oblasti ochrany obyvatelstva ve smyslu § 15 odst. 3 zákona c. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, kde je stanoveno, že při zřizování zařízení k plnění úkolu ochrany obyvatelstva postupují obce podle zvláštního zákona, tj. c. 133/1985 Sb., o požární ochraně. Ve smyslu § 70 zákona c. 133/85 Sb., o požární ochraně, jednotka požární ochrany plní zejména tyto základní úkoly:

- a) provádí požární zásah podle příslušné dokumentace požární ochrany nebo při soustředění a nasazování sil a prostředků,
- b) provádí záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech,
- c) plní úkoly na úseku civilní ochrany a ochrany obyvatel.

1.4.3. Analýza potřeb

- a) Pomoc zásahovým jednotkám.

Zkušenosti z řešení mimořádných událostí a krizových situací ukázaly, že zásahové jednotky, jejichž prioritním posláním je záchrana životů či zdraví obyvatelstva nebo majetku, v řadě případů vykonávaly činnosti, které mohly být zabezpečeny jiným způsobem. Pokud by tyto činnosti vykonávaly jiné síly a prostředky, vytvořil by se větší časový prostor na samotný zásah, odpočinek nebo střídání příslušníků, ošetření používané techniky apod. K takovým úkolům, které by ulehčily práci zásahovým jednotkám patří např. zajištění logistické podpory jejich činnosti, zajištění náhradních zdrojů elektřiny při práci v noci, evakuace osob, pomoc při provádění některých složitějších činností (dekontaminace osob a techniky, ochrana proti povodním a záplavám, nouzové přežití osob atd.).

b) Provádění základních činností v ochraně obyvatelstva a poskytování odborné pomoci dobrovolníkům, občanům určeným provádět některé činnosti a postiženému obyvatelstvu. Při katastrofách velkého rozsahu, jakými byly povodně v roce 2002 pracovala na postiženém území řada dobrovolníků bez potřebných znalostí a zkušeností. V současném období, kdy nelze počítat s masovým nasazením AČR k plnění úkolů ochrany obyvatelstva lze spoléhat především na dobrovolnou, popř. nařízenou pomoc. Občané provádějící určité činnosti by měli mít možnost obracet se na připravené odborníky v oblasti ochrany obyvatelstva, kterými by mohli být právě vyškolení členové JSDH obcí. Jednalo by se například o stavění protipovodňových hrází, používání vysoušečů, odstraňování následků mimořádné události, provizorní řešení těchto následků (stržená střecha, výpadky elektřiny nebo dodávek vody). Výše zmínění členové JPO by byli schopni, nejen provádět základní činnosti v oblasti ochrany obyvatelstva, ale i poskytovat potřebné informace jak občanům postiženým mimořádnou událostí, tak osobám zapojujícím se do výpomoci jako dobrovolníci.

c) Provádění specifických činností (předurčené jednotky). V souvislosti s řešením některých specifických mimořádných událostí, např. železniční neštěstí, bylo potřebné zabezpečit prostředky pro nouzové přežití obyvatelstva. Tyto prostředky, jako např. kontejner nouzového přežití pro 25-50 osob nebo základna humanitární pomoci pro 150 osob, již existují. Není však pro zabezpečení jejich provozu vyškolen dostatečný počet osob pro obsluhu.

1.4.4. Analýza možností

Vybudovaný systém jednotek PO garantuje základní pomoc každému katastrálnímu území obce. Stávající systém odborné přípravy člen JSDH obcí (především velitelů JPO a velitelů družstev) lze poměrně pružně (doplněním učebních osnov), rozšířit o problematiku ochrany obyvatelstva. K provádění odborné přípravy je možné využívat HZS kraje nebo i ústřední hasičské školy SH ČMS. Systém odborné přípravy předurčených jednotek PO pro oblast ochrany obyvatelstva je začleněn do systému vzdělávání velitelů dobrovolných jednotek, PO které provádějí jednotlivé HZS krajů. Dále je možné využívat dobrovolná občanská sdružení, která disponují značným počtem členů se zájmem pracovat v oblasti ochrany obyvatelstva.

1.4.5. Zaměření přípravy jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí

Potřeba připravovat jednotky sborů dobrovolných hasičů obcí i pro další činnosti než před přijetím nové legislativy v této oblasti, to je před rokem 2001, vyplynula nejen z ustanovení nových právních předpisů, např. stanovení konkrétních úkolů v oblasti ochrany obyvatelstva, ale i z potřeb a zkušeností z řešení mimořádných událostí.

Z analýzy vyplynulo zaměření přípravy na tyto činnosti:

- a) podpora jednotek při jejich zásahu,
- b) provádění základních činností v ochraně obyvatelstva,
- c) poskytování odborné pomoci dobrovolníkům a informací a rad obyvatelstvu.

a) Podpora jednotek při zásahu

Podpora jednotek při zásahu zahrnuje například zajištění týlu jednotek, zejména při dlouhodobějším zásahu (zajištění stravy, tekutin), logistickou podporu (doplňování materiálů) a zajištění náhradních zdrojů elektřiny při práci v noci (zajištění provozu elektrocentrál a osvětlovacích souprav). Významná je podpora jednotek při povodních např. pomoc při výstavbě protipovodňových stěn. Zásahovým jednotkám nemusí zbývat čas na zajišťování potřeb evakuovaných osob a osob nouzově ubytovaných. Zde je podpora zaměřena na pomoc při přípravě evakuačních zařízení a míst nouzového

ubytování. U hromadné dekontaminace osob jde o pomoc např. při výdeji náhradního oblečení, dodávky vody aj.

b) Provádění základních činností v ochraně obyvatelstva

Stávající systém odborné přípravy členů jednotek SDH obcí (velitelů, specialistů) lze poměrně pružně (doplněním nových odborností a učebních osnov), rozšířit o problematiku ochrany obyvatelstva. V současné době je systém doplněn o kurz technik ochrany obyvatelstva (TOOB), a i velitelé mají zařazenu oblast OOB (metodické listy Bojového řádu kapitoly Ob).

c) Poskytování odborné pomoci a informací a rad obyvatelstvu

Při mimořádných událostech velkého rozsahu pracuje na postiženém území řada dobrovolníků bez potřebných znalostí a zkušeností. Připravení členové jednotek nebo i občanských sdružení by byli schopni *poskytovat potřebné informace* jak občanům postiženým mimořádnou událostí, tak osobám zapojujícím se do výpomoci jako dobrovolníci. Jednalo by se například o stavění protipovodňových hrází, používání vysoušečů, odstraňování následků mimořádné události, provizorní řešení těchto následků (stržená střecha, výpadky elektřiny nebo dodávek vody), poskytování informací o obsahu evakuačního zavazadla, zásadách improvizované ochrany apod.

Pro stanovení úkolů jednotek SDH obcí při ochraně obyvatelstva HZS kraje ve *spolupráci s obcemi* provede (na základě havarijních plánů a předpokladu vzniku mimořádných událostí) analýzu potřeb zajištění plnění úkolů ochrany obyvatelstva těmito jednotkami (BŘ JPO, 2017).

Tuto analýzu provede z pohledu:

A) jednotky plnící obecné úkoly pro ochranu obyvatelstva, zejména pro potřeby svého zřizovatele – místní působnost. Jde o jednotky kategorií JPO II, JPO III a JPO V, popř. jednotky SDH obcí nezařazené do systému plošného pokrytí. Každá jednotka plní stanovené úkoly s ohledem na nebezpečí na daném území pomocí dostupných prostředků. Jednotky plní úkoly na území svého zřizovatele nebo na smluvně pokrytém

území v případě, že se jedná o společnou jednotku. Plnění výše uvedených úkolů provádí jednotka na základě pokynů velitele zásahu, operačního a informačního střediska HZS kraje, popřípadě starosty obce.

Odborná příprava na uvedené úkoly je organizována tak, že *do odborné přípravy velitelů jednotek je zařazena teoretická a praktická část z problematiky ochrany obyvatelstva*. Úkolem velitelů jednotek je získané znalosti zpracovat do pravidelné odborné přípravy členů.

B) předurčené jednotky plnící speciální úkoly pro ochranu obyvatelstva s územní působností.

Předurčené jednotky zajišťují plnění speciálních úkolů vyvolaných specifickými riziky (povodňový plán, havarijní plán) i mimo území svého zřizovatele. Předurčenost pro ochranu obyvatelstva na daném teritoriu se stanovuje na základě provedené analýzy daného území ve vazbě na havarijní plán kraje a je uvedeno v plošném pokrytí území kraje. Jednotky jsou povolávány prostřednictvím příslušných operačních a informačních středisek HZS kraje. Je žádoucí, aby byly tyto jednotky vybaveny minimálně dopravním automobilem a dalším technickým vybavením potřebným k plnění předurčené činnosti. Jednotky plní úkoly i technickými prostředky, které jim k plnění úkolů ochrany obyvatelstva zapůjčí HZS ČR nebo jiný subjekt.

Pravidelná odborná příprava zpravidla probíhá tak, že se předurčené jednotky zúčastní taktického cvičení nebo jiné formy odborné přípravy, kterou organizuje HZS kraje.

Obecné úkoly jednotek SDH obcí při záchranných pracích a pro ochranu obyvatelstva jsou následující:

- a) záchranné a likvidační práce,
- b) podíl na evakuaci obyvatel,
- c) podíl na označování oblastí s výskytem nebezpečných látek nebo jiných nebezpečných území,
- d) podíl na varování obyvatelstva,
- e) podíl na dekontaminaci obyvatel nebo majetku,
- f) podíl na humanitární pomoci obyvatelstvu a zajištění podmínek pro jeho nouzové

přežití.

A nyní podrobněji k jednotlivým činnostem:

Ad a) Záchrané a likvidační práce, zejména:

1. technická pomoc při odstraňování následků mimořádných událostí,
2. protipovodňová ochrana v obci,
3. čerpání vody,
4. pomoc při pátrání a vyhledávání osob.

Pro plnění těchto úkolů členové jednotky znají základní pravidla bezpečnosti při pohybu ve výškách a nad volnou hloubkou, bezpečnosti při pohybu v sutinách, rozpoznají základní nebezpečí, umí vyznačit nebezpečný prostor (označení páskou apod.) a jsou schopni provádět dle pokynů základní ženíjní práce a odstraňování stavebních sutin. Dále znají základní zásady hygieny při práci s biologickými a nebezpečnými látkami, základní zásady zabezpečení stavebních konstrukcí budov (nosná část a plášť střech) narušených větrem a krupobitím, při odstraňování polomů a vývrátů, znají místa v katastru své obce, ve kterých hrozí nebezpečí vzniku povodně, záplavová území vodních toků, náplavová místa a místa soustředění vody při přívalových deštích a rychlém tání sněhu.

Jednotka je schopna ve spolupráci s povodňovými orgány zajišťovat hláskou povodňovou službu v případě, že územím obce protéká vodní tok, odstraňovat malé překážky z vodního toku pro zlepšení průtoku vodního toku v obci, zajistit objekt proti vniknutí vody pomocí jednoduchých prostředků (pytle s pískem, fólie apod.), provést a organizovat výstavbu protipovodňových hrází, podílí se na odstraňování následků povodní v obytných a veřejných prostorech (čerpání vody, odstraňování naplavenin apod.) a poskytnout první předlékařskou laickou pomoc v rozsahu laické resuscitace, stabilizace, zastavení krvácení, ošetření popálenin a omrzlin.

Ad b) Podíl na evakuaci obyvatel

Členové jednotky znají obsah evakuačního zavazadla, místa soustředění obyvatel v obci při evakuaci, popřípadě je umí zvolit, zná obsluhu evakuačního střediska (označení, evidence osob, poskytování základních informací), podle možností má jednotka přehled

o osobách se zdravotním postižením a je schopna zajistit jejich evakuaci a zná plán transportu evakuovaných osob a zvířat z obce.

Ad c) Podíl na označování oblastí s výskytem nebezpečných látek nebo jiných nebezpečných území

Členové jednotky znají základní zásady činností při úniku nebo nálezů nebezpečné látky nebo předmětu, jeho nebezpečí pro obyvatelstvo, stanoví nebezpečnou nebo vnější zónu a zná improvizované (nouzové) ochranné prostředky a umí předat základní informace o nebezpečných látkách, popř. jiných nebezpečích nesouvisející s nebezpečnými látkami, např. při povodních, sesuvech půdy, nákazy apod.

Ad d) Podíl na varování obyvatelstva

Členové jednotky znají způsob a místo odkud se standardním způsobem provádí varování a informování obyvatelstva, umí obsluhovat toto zařízení a znají jeho dosah v obci a jsou schopni předat informaci o hrozícím nebezpečí a následných režimových opatřeních, provádí varování obyvatelstva (osobním kontaktem, mobilním rozhlasovým zařízením apod.) v místech, kde není zajištěno varování standardním způsobem.

Ad e) Podíl na dekontaminaci obyvatel nebo majetku

Členové jednotky znají organizaci místa pro provádění dekontaminace obyvatelstva, jsou schopni provádět vybrané činnosti mimo nebezpečnou zónu při provádění dekontaminace obyvatel (výdej náhradních oděvů apod.) a jsou schopni zahájit dekontaminaci techniky a terénu s využitím improvizovaných prostředků a se zřetelem na nebezpečí a potřebné ochranné prostředky.

Ad f) Podíl na humanitární pomoci obyvatelstvu a zajištění podmínek pro jeho nouzové přežití

Jde zejména o pomoc při zajišťování nouzového přežití obyvatelstva, humanitární pomoci obyvatelstvu a psychosociální pomoci postiženému obyvatelstvu, předlékařské laické zdravotnické pomoci, laické posttraumatické péče o postižené, technické pomoci v oblasti infrastruktury pro nouzové zásobování energií, nouzové osvětlení a nouzové zásobování vodou. Jednotka je schopna v tomto případě zřídit

provizorní místo pro soustředění osob (do 30 osob) a zajistit péči o ně po dobu 6 hodin (přístřeší, světlo, teplo, strava) s využitím objektů v obci, odhadnout potřeby pro zásobování obyvatel a humanitární pomoci, podílet se na informování obyvatelstva o nebezpečích vyplývajících z výpadku dodávky plynu nebo elektrické energie a zřídit a obsluhovat místo pro výdej užitkové vody.

Možnosti zapojení sborů dobrovolných hasičů do realizace opatření ochrany obyvatelstva v obci

Zapojení sborů dobrovolných hasičů (SDH) v této oblasti je v souladu se Stanovami Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. Jde o následující možnost:

- a) v souladu se zákonem o požární ochraně spolupracuje SDH při výběru členů jednotky SDH obce, kterými se **zvyšuje základní počet členů jednotky** o ty, kteří plní úkoly ochrany obyvatelstva, tj. technik ochrany obyvatelstva jednotky nebo organizační jednotka (skupina, družstvo),
- b) v souladu se zákonem o IZS a vyhláškou č. 328/2001 lze uzavřít mezi **SDH a starostou obce písemnou dohodu**, kterou může starosta obce předem sjednat způsob spolupráce tohoto sdružení v oblasti ochrany obyvatelstva,
- c) v souladu s vyhláškou č. 247/2001 mohou být vytvářeny **odřady**, tvořené minimálně jednou jednotkou požární ochrany a osobami poskytujícími osobní a věcnou pomoc. Těmito osobami mohou být **členové SDH**, který může uzavřít dohodu s obcí s tím, že osobní (věcná) pomoc bude poskytována na výzvu velitele zásahu, velitele jednotky nebo starosty obce (HP LK, 2019).

1.5 Současný systém přípravy JSDHO

Odbornou přípravu jednotek SDH řeší zákon č.133/85 Sb. ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č.247/2001 Sb. ve znění pozdějších předpisů a SIAŘ GŘ HZS ČR 3/2014 (SIAŘ GŘ, 2003).

Dle těchto právních předpisů se tato odborná příprava dělí na základní odbornou přípravu, kterou je povinen absolvovat každý člen před zařazením do jednotky, dále pak

odbornou přípravu k získání odborné způsobilosti a pravidelnou odbornou přípravu. U členů jednotek SDH obcí je jejich rozsah a obsah následující.

Základní odborná příprava je určena pro nové členy jednotek SDH obcí a kterou je povinen absolvovat každý člen před zařazením do jednotky a provádí ji velitel jednotky v rozsahu 40 vyučovacích hodin. Jejím obsahem jsou právní předpisy (zákony, vyhlášky), interní předpisy HZS, především Bojový řád JPO, prevence, technická příprava a zdravotnická příprava a pro určené hasiče témata ze znalostí odborných služeb. Konkrétním obsahem je:

a) zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně a z něj ustanovení týkající se druhů a základních úkolů jednotek PO, povinností členů dobrovolných jednotek PO, druhů, rozsahu a obsahu odborné přípravy a odborné způsobilosti. Příprava je zaměřena i na úkoly a působnost orgánů státní správy a samosprávy v oblasti požární ochrany.

b) vyhláška c. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů

- vnitřní organizace jednotek PO,
- vybavení jednotek PO a používání požární techniky a věcných prostředků požární ochrany (dále jen „věcné prostředky PO“),
- podmínky akceschopnosti jednotek PO,
- velení a činnost hasičů při zásahu,
- činnost jednotek PO na úseku civilní ochrany a ochrany obyvatelstva;

c) nařízení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně, ve znění nařízení vlády č. 498/2001 Sb.

- minimální podmínky a rozsah poskytování péče zasahujícím osobám,
- systém pracovní pohotovosti mimo pracoviště členů dobrovolných jednotek SDH vybraných obcí kategorie JPO II a odměna za ni,
- způsob poskytování náhrady ušlého výdělku členům jednotek SDH obce,
- podmínky akceschopnosti jednotek SDH vybraných obcí;

d) zákon c. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonu, ve znění pozdějších předpisů

- vymezení pojmu integrovaný záchranný systém (dále jen „IZS“)
- složky integrovaného záchranného systému
- struktura IZS,
- organizace záchranných a likvidačních prací v místě zásahu;
- e) požárně technické charakteristiky a technicko – bezpečnostní parametry látek podle § 1 písm. i) a j) vyhlášky c. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci),
- f) zdravotní příprava – poskytování první předlékařské pomoci,
- g) u hasičů určených velitelem dobrovolné jednotky PO podle § 5 odst. 7 vyhlášky k plnění některých úkolů na úseku chemické služby a technické služby příprava v kurzu TCH-16 (Podklady z kurzu),
- h) u hasičů určených k používání izolačních vzduchových dýchacích přístrojů příprava ve specializačním kurzu NDT-16 (Podklady z kurzu).

Pravidelná odborná příprava je určena pro stávající členy jednotky a provádí ji velitel jednotky v rozsahu 40 vyučovacích hodin ročně.

Členové dobrovolných jednotek PO jsou povinni se zúčastňovat v určeném rozsahu pravidelné odborné přípravy podle § 72 odst. 3 zákona. Pravidelnou odbornou přípravu členů jednotek SDH obcí organizuje a ověřuje její velitel. Cílem odborné přípravy je prohloubení znalostí a praktických dovedností hasičů, které jsou požadovány pro výkon zastávané funkce, aby mohli plnit standardní úkoly stanovené dobrovolné jednotce PO. Jednotky provádějí nejen teoretický, ale i praktický výcvik pravidelně v průběhu celého roku s přihlédnutím k místním podmínkám a předurčenosti jednotlivých jednotek.

V rámci ověření výcviku se provádějí bojová rozvinutí podle Cvičebního řádu (NMV, 2005) jednotek PO – technický výcvik, procvičují se řízení požárních automobilů se zvláštním výstražným zařízením modré barvy a používání věcných prostředků požární ochrany v rozsahu stanoveném v § 37 odst. 2 písm. a) až d) vyhlášky. V rámci prohloubení pravidelné odborné přípravy a zvýšení akceschopnosti dobrovolné jednotky se musí uskutečnit nejméně jedno taktické cvičení dobrovolné jednotky, organizované ve správním obvodu obecního úřadu za účasti orgánu obce.

U dobrovolných jednotek kategorie JPO II, které již naplňují podmínky akceschopnosti i organizace výkonu služby podle Pokynu generálního ředitele HZS CR a náměstka ministra vnitra c. 54/2003, je doporučeno velitelům těchto jednotek PO, absolvovat odbornou přípravu formou výcviku celé dobrovolné jednotky PO v doporučeném minimálním rozsahu 40 % (16 hodin) z celkové roční doby pravidelné odborné přípravy této jednotky PO na územně příslušných stanicích HZS krajů. Odbornou a fyzickou přípravu osob vykonávajících službu v dobrovolných jednotkách jako svoje zaměstnání je třeba přizpůsobit zásadám stanoveným profesionálním hasičům a funkčnímu zařazení.

Témata pravidelné odborné přípravy členů dobrovolné jednotky stanoví velitel jednotky v souladu se všeobecným zaměřením pravidelné odborné přípravy, normou znalostí hasičů a s přihlédnutím k předurčenosti dobrovolné jednotky v systému plošného pokrytí. V potřebném rozsahu je nutné doplnit témata, stanovená MV-generálním ředitelstvím HZS CR.

Odborná příprava k získání odborné způsobilosti strojníků, velitelů družstev a velitelů dobrovolných jednotek PO je stanovena na základě ustanovení právních předpisů (zejména § 72 odst. 1 zákona) a Bojového řádu JPO. Je nezbytným předpokladem pro výkon dané funkce v jednotce a příprava k ověření odborné způsobilosti pro výkon funkce.

Odbornou způsobilost prokazují velitelé, velitelé družstev a strojníci při ustavení do funkce, nejpozději do šesti měsíců od ustanovení do funkce.

Odborná příprava na výše zmiňovaných funkcích se člení na dva druhy přípravy

- základní příprava, tj. příprava k získání odborné způsobilosti,
- cyklická příprava, tj. příprava k prodloužení platnosti osvědčení o odborné způsobilosti.

Základní příprava se provádí v odborných kurzech ve vzdělávacích zařízeních Ministerstva vnitra (dále jen „MV“), u HZS krajů nebo ve vzdělávacích zařízeních určených generálním ředitelstvím HZS CR nebo zařízeních Sdružení hasičů Čech,

Moravy a Slezska v Ústřední hasičské škole v Bílých Poličanech a Jánský Koupelích a podle osnov vydaných MV.

Cyklickou přípravu obvykle organizují a zabezpečují HZS krajů. Je organizována v pětiletých cyklech vedoucích k obnovení odborné způsobilosti pro výkon funkce získané základní přípravou.

Pro organizaci kurzu základní a cyklické přípravy HZS kraje vypracuje „Plán odborné přípravy dobrovolných jednotek PO“ – termíny jednotlivých kurzů na každý kalendářní rok, kam lze také zahrnout i termíny specializačních kurzů (např. pro nositele dýchací techniky, obsluhy motorových pil apod.) nebo instrukčně metodická zaměstnání pro vybrané funkce.

O odborné přípravě je nutno vést předepsanou dokumentaci, kterou tvoří záznam o účasti na odborné přípravě, protokol o zkoušce odborné způsobilosti a evidence vydaných osvědčení odborné způsobilosti. Následují kurzy pro techniky a nositele dýchací techniky.

Odborná příprava vybraných funkcí dobrovolných jednotek PO:

Stávající systém odborné přípravy členů jednotek SDH (velitelů, strojníků a hasičů) lze poměrně pružně rozšířit o problematiku ochrany obyvatelstva. Takovým kurzem je kurz techniků ochrany obyvatelstva. Je určen pro členy jednotek předurčených pro plnění úkolů ochrany obyvatelstva.

2 Cíl práce a výzkumná otázka

Cíl práce

1. Analýza bezpečnostních hrozeb v Libereckém kraji, potřeby zajištění úkolů ochrany obyvatelstva a podíl JSDHO na pokrytí těchto potřeb.
2. Analýza současného systému odborné přípravy členů jednotek sborů dobrovolných hasičů, návrhy na zvyšování úrovně připravenosti JSDHO.

Výzkumná otázka:

1. Jsou v Libereckém kraji stanoveny jednotky požární ochrany k řešení úkolů ochrany obyvatelstva?
2. Mají členové jednotek odbornou způsobilost k provádění činností na úseku ochrany obyvatelstva?

3 Metodika

Analýza psaných dokumentů – vyhledal jsem a prostudoval právní předpisy, z oblasti ochrany obyvatelstva a civilní ochrany. Snažil jsem se shrnout danou problematiku a vybrat ta fakta, která nejlépe vystihnou náplň mé diplomové práce.

Terénní práce – při shromažďování materiálů a podkladů k diplomové práci jsem mluvil s příslušníky oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení KŘ HZS LK, s příslušníky oddělení IZS a služeb KŘ HZS LK a s příslušníky Odboru ochrany obyvatelstva a krizového řízení GŘ HZS ČR.

Podmětem pro vypracování této diplomové práce je má činnost v Ústřední odborné radě ochrany obyvatelstva SH ČMS od jejího založení v roce 2004 a jejíž náplň práce se týká i mnou řešené problematiky. Konkrétně je její činnost zaměřena na:

- zpracovávání a předkládání VV SH ČMS jednotnou metodiku a zásady odborného vzdělávání členů SH ČMS, včetně zásad pro získávání odznaků odbornosti v ochraně obyvatelstva, naučné, vzdělávací a informační materiály pro sdružení i pro veřejnost, metodický návod pro zapojování členů Sdružení k plnění úkolů v oblasti ochrany obyvatelstva
- ve spolupráci s MV-GŘ HZS ČR zpracovávat zásady a obsah odborné přípravy techniků ochrany obyvatelstva
- zpracovávat a vydávat zásady pro získání odbornosti specialista ochrany obyvatelstva a instruktor preventivně výchovné činnosti
- metodicky připravuje a podílí se na odborném vzdělávání členů SH ČMS v oblasti OO,
- vydává metodické pokyny pro práci odborných rad v krajích a na OSH,
- podílí se na tvorbě a vydávání předpisů sdružení,
- spolupracuje s MV-GŘ HZS, s jinými občanskými sdruženími, případně s dalšími osobami, působícími v oblasti OO, zejména při sledování změn v oblasti legislativy a realizaci koncepčních záměrů v oblasti OO

Dalším podnětem je to, že jsem členem jednotky sboru dobrovolných hasičů obce Nový Bor. V této jednotce vykonávám funkci velitele družstva. Jedná se o jednotku kategorie JPO II/2. Vzhledem k výše uvedené činnosti a mému pracovnímu zařazení mám v jednotce na starosti ochranu obyvatelstva, neboť jsme jednotkou předurčenou k plnění úkolů ochrany obyvatelstva.

4 Výsledky

Vznik jednotek předurčených pro plnění úkolů ochrany obyvatelstva se datuje do začátku roku 2008, kdy GŘ HZS ČR zveřejnilo svou představu o těchto jednotkách a byly předány zkušenosti z činnosti těchto jednotek kategorie JPO V v Olomouckém kraji, kde tato činnost probíhala ve spolupráci s SOZ Olomouc a byly předány metodické materiály. Na jaře roku 2008 byly rozpracovány podmínky pro vznik těchto jednotek v Libereckém kraji. Byly vytipovány vhodné jednotky kategorie JPO V s tím, aby byla tato jednotka minimálně 1x v každém ORP v kraji, nejméně však jedna jednotka na ÚO HZS LK, (viz. tabulka č. 5). První kurz pro velitele těchto jednotek proběhl v listopadu roku 2008. V roce 2009 projevil zájem o tuto činnost další jednotky v kraji. V dubnu bylo provedeno oficiální předurčení těchto jednotek a proběhl další kurz pro nové velitele (viz. tabulka č. 6). V říjnu 2009 proběhl první praktický výcvik pro všechny doposud předurčené jednotky, kdy nejprve byli seznámeni s teorií a pak se cvičila stavba protipovodňových hrází, použití topidel a vysoušečů, stavba vojenských stanů. V roce 2010 bylo naplánováno taktické cvičení (TC) se Záchraným útvarem HZS ČR Hlučín, kdy se měla stavět materiální základna humanitární pomoci (MZHP). Z důvodu povodní na jaře na Moravě a v létě v Libereckém kraji bylo toto taktické cvičení zrušeno. Byla hledána další možnost rozvoje a spolupráce. Byla navázána spolupráce s ZZS LK a AČR. Začalo se uvažovat o možnosti vícedenních taktických cvičení. Další možností rozvoje dovedností těchto předurčených jednotek je jejich využití jako týlového zabezpečení při dlouhotrvajících zásazích. Byl vytvořen seznam doporučeného vybavení, kterým by měly disponovat předurčené jednotky na ochranu obyvatelstva. Začaly probíhat konzultace mezi jednotlivými HZS krajů o dalším směřování a rozvoji těchto jednotek. Na základě projeveného zájmu ze strany ZZS LK, kdy by se jednalo o podporu vozidla pro hromadné neštěstí proběhlo seznámení a výcvik s tímto vozidlem. Od této doby se začíná uvažovat o pořizování nafukovacích stanů. V roce 2012 proběhlo vícedenní taktické cvičení na letišti v Hradčanech v bývalém Vojenském výcvikovém prostoru (VVP) Ralsko. Nacvičovala se zde spolupráce a součinnost složek IZS. Výcvik probíhal od pátku do neděle včetně

noci. V roce 2015 proběhlo seznámení s obsluhou týlového a velitelského kontejneru. V tomto roce proběhlo česko – polské taktické cvičení, kde byly využity nafukovací stany pro vytvoření zázemí. V roce 2016 byly členové těchto jednotek seznámení s obsluhou mobilní úpravny pitné vody od SSHR a obsluhou dekontaminačních stanovišť HZS LK a AČR k zabezpečení hygienických opatření. V roce 2017 proběhlo znova vícedenní taktické cvičení v bývalém VVP Ralsko. Oproti roku 2012 bylo provedeno několik změn a probíhalo od pátku do neděle ve dne i v noci. V letech 2018–2019 proběhl výcvik k rozvinutí, obsluze a složení Kontejneru nouzového přežití (KNP). Ve výše uvedeném období kromě uvedených školení a výcviků probíhalo dále v letech 2010, 2016 a 2018 školení a výcvik ke zphotovení ZCO pro evakuaci a nouzové přežití obyvatelstva.

Kromě školení a výcviků se jednotky začaly zúčastňovat taktických cvičení a zásahů, kde vytvářely zázemí pro zasahující hasiče. V roce 2013 proběhlo taktické cvičení na uložení a výbuch Nástražného výbušného systému (NVS), kterého se zúčastnily 2 jednotky předurčené pro plnění úkolů ochrany obyvatelstva. V letech 2017–2018 proběhla smluvní cvičení s Poláky, kde se využily tyto předurčené jednotky pro zázemí. Při lesním požáru v roce 2018 byla povolána 1 jednotka, aby vytvořila zázemí při dlouhotrvajícím zásahu. V letech 2019–2021 probíhala maloprojektová a velkoprojektová cvičení opět s Poláky. V zimě 2019 byla při požáru ubytovny povolána 1 jednotka pro plnění úkolů ochrany obyvatelstva z důvodu nepříznivého počasí, aby vytvořila zázemí. V roce 2020 proběhlo taktické cvičení se ZÚ HZS ČR a přibylo zásahů s účastí již několika předurčených jednotek, a to při lesním požáru, kam byly povolány 4 jednotky, pátrací akcí v terénu – nasazena 1 jednotka, povodni v Libereckém kraji – 2 jednotky a zřícení domu, kde byla nasazena 1 jednotka. V roce 2021 byla 1 jednotka nasazena při požáru průmyslového areálu a v rámci odřadu, který jel na Moravu byla 1 jednotka předurčená k plnění úkolů ochrany obyvatelstva. K dalšímu využití došlo během pandemie COVID-19, kdy byly stavěny nafukovací stany u vchodů do nemocnic v kraji, které se využívali pro screening osob vstupujících do nemocnic, jako špinavá a čistá šatna v senior centru pro zaměstnance a jako

odběrová místa na hranicích. Dalším využitím bylo použití nafukovacích stanů při sportovních soutěžích jako zázemí pro sportovce.

Za dobu budování a fungování těchto předurčených jednotek se došlo k závěrům, že nafukovací stan by měla mít alespoň jedna ze dvou jednotek v ORP a ta druhá by jí vytvářela podporu. Jako vhodná velikost stanu se jeví velikost 24 m², která je vhodná i pro využití ZZS a ubytování vlastní jednotky. Jako nevhodné se ukázalo využití nůžkového stanu, který není vhodný pro dlouhodobé využití a bez bočnic nepoužitelný (špatné počasí, v zimě nevytopitelný, špatné zabezpečení proti zvířatům a nepovolaným osobám). Lze jej využít pouze jako provizorní přístřešek nad hlavou a ochranu technologií a vybavení před postavením nafukovacího stanu a pro výdej stravy.

Další problém nastal, jaké vybavení by vlastně měla mít předurčená jednotka pro plnění úkolů ochrany obyvatelstva. V této oblasti není mnoho zkušeností, ty se získávají při cvičeních a zásazích. V letech 2015–2016 byla snaha o centrální koordinaci. Zkušenosti se získávají na bázi osobních kontaktů a iniciativ. V zásadě jsou 2 rozsahy vybavení:

- Základní – měly by mít všechny předurčené jednotky (evakuace, nouzové přežití – základní hygiena)
- Rozšířené – nafukovací stan a související prostředky

Jako nejlepší pro přepravu se jeví přívěs za dopravní automobil (DA). Nejdříve se uvažovalo o nebrzděném přívěsu bez úprav, později nebrzděný přívěs s vestavbou a nově se jeví jako nejvhodnější brzděný přívěs s plachtou nebo skříň. (Cena takového přívěsu je cca 350.000, - Kč).

Jako všechno, tak i toto vybavení není levné. Obce mohou při financování nákupu využít dotací. Jednak se jedná o krajskou dotaci, kdy 70 % hradí kraj a 30 % si hradí obec z vlastních prostředků. Další možností je státní dotace, kdy až 100 % hradí stát. Problémem může být to, že jednotka JPO V musí vyjet ve sledovaném období mimo svůj katastr.

V současné době probíhá odborná příprava podle ročního plánu, v němž každý velitel hasičské jednotky nebo družstva školí své členy. Velitelé družstev či jednotky by mohli svá družstva nebo jednotky podrobovat častějším praktickým výcvikům oproti teoretickému výkladu na učebně. Došlo by tak k větší atraktivitě odborné přípravy,

přičemž by se zvýšila účast členů – praktický výcvik je vždy vnímán pozitivněji. Negativně lze ale vnímat zvýšenou časovou náročnost této odborné přípravy. Když se k ní připočte čas strávený u zásahů, další vzdělávání, cvičení apod., pro některé členy by nemuselo takové časové vytížení být únosné. Neustále zvyšující se nároky na fyzickou, psychickou i technickou připravenost členů jednotek sborů dobrovolných hasičů nesou s sebou i zvyšující se náklady na tuto připravenost. Aby mohly být tyto jednotky rovnocenně nápomocni profesionálním hasičským sborům při řešení mimořádných událostí a krizových situací, potřebují odbornou přípravu na vysoké úrovni, psychickou vyrovnanost při náročných MU a požární techniku pro řešení současných MU. Lidé si možná myslí, že dobrovolnická činnost nic neobnáší a člověk nemá kromě uhašení požárů žádné vzdělávací povinnosti, ale to se mýlí. Každý člen, který zcela dobrovolně vstupuje do výjezdové jednotky, musí absolvovat základní odbornou přípravu, kterou vykonává v rozsahu 40 hodin za rok. Základní odborná příprava začíná organizací požární ochrany a končí až samotným technickým výcvikem. Poté si člen musí projít pravidelnou odbornou přípravou, a to ve stejném časovém intervalu. Hasič se v pravidelné odborné přípravě seznámí s obsluhou, údržbou a činnostmi na místě mimořádné události. Dále je příprava k získání odborné způsobilosti strojníků a velitelů, protože tyto funkce lze plnit jen s danou odbornou způsobilostí. A v neposlední řadě přibyla problematika ochrany obyvatelstva pro jednotky předurčené pro plnění těchto úkolů. Jak je vidět z výše uvedeného výčtu druhů přípravy na činnosti, které jednotky vykonávají a na které musí být vyškoleny, je celková náplň činnosti členů jednotek dobrovolných hasičů velice časově náročná.

Ukazuje se, že při zásazích, které trvají delší dobu, je nutné vytvořit pro zasahující jednotky odpovídající zázemí včetně výdeje stravy, přípravy teplých nápojů, nebo mít možnost si někde odpočinout případně vyspat. Své využití naleznou i při případných evakuacích osob nebo v místech živelních pohrom nebo jako podpora pro zdravotnickou záchrannou službu v případě hromadných neštěstí s větším počtem zraněných pro které je potřeba vytvořit zázemí, než budou převezeni do zdravotnického zařízení. Proto v každém ORP Libereckého kraje jsou na základě analýzy rizik 2 jednotky předurčeny k plnění úkolů ochrany obyvatelstva. Každá z těchto jednotek

bude mít ve výbavě nafukovací stan, který bude možno využít k vytvoření takového zázemí, a to nejen pro zasahující hasiče. Kromě stanu každá předurčená jednotka disponuje vybavením, které doporučilo HZS Libereckého kraje pro celou šíři činností při využití předurčených jednotek a ve většině případů je toto vybavení přepravováno v přívěsných vozících tažených dopravními automobily. Další možností pro vytvoření zázemí jsou týlové kontejnery, kterým disponuje HZS Libereckého kraje. Lze je i mimo využít pro zřízení pracoviště velitele zásahu, jako zázemí pro zdravotnické týmy i k odběru biologického materiálu. Součástí tohoto kontejneru je prostor pro zasedání nebo stravování, kuchyňka, zázemí pro osobní hygienu a WC. Kontejner je klimatizovaný a vytápěný, navíc má i samostatný zdroj elektrické energie a vody.

Organizovaná podpora sborů dobrovolných hasičů by mohla být realizovaná podle určitého interního dokumentu SHČMS, např. Směrnice. Ta by měla obsahovat zaměření činnosti dobrovolníků pro ochranu obyvatelstva a zásady jejich přípravy a provádění úkolů.

Východiskem pro to jsou Stanovy SHČMS, které jako jeden z hlavních cílů a základních podmínek činnosti spolupůsobení při vytváření podmínek k účinné ochraně života a zdraví občanů, včetně poskytování pomoci při mimořádných událostech */čl. 2, odst. 1, písm. a) Stanov Sdružení/*. Jeho součástí je pomoc veřejnosti, zejména obcím, státním orgánům, fyzickým a právnickým osobám při plnění úkolů ochrany obyvatelstva */čl. 3, odst. 3, písm. g) Stanov Sdružení/*.

Členové Sdružení plní výše uvedené úkoly na základě požadavků a ve spolupráci s Hasičským záchranným sborem ČR. K tomu lze využít možnost uzavřít dohody o plánované pomoci na vyžádání mezi Hasičským záchranným sborem a příslušným Krajským (Městským) sdružením hasičů, resp. jejich přenesení na úroveň Územního odboru HZS kraje a spádového Okresního sdružení hasičů (*§4 odst. 2 a § 21 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a § 15 vyhlášky MV č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému*).

Další možností je nasazení vybraných členů sborů na výzvu velitele zásahu, velitele JPO nebo starosty obce dle zákona o požární ochraně (*zákon*) k poskytnutí

osobní pomoci v souvislosti se zdoláváním požáru (§18, písm. d) zákona č.133/1985, o požární ochraně) a také na poskytování osobní pomoci při záchranných pracích při mimořádných událostech, pokud jsou bezprostředně ohroženy lidské životy nebo hrozí značná škoda (§92 zákona č.133/1985, o požární ochraně).

Členové Sdružení mohou plnit úkoly přímo ve prospěch vlastní obce na základě dohody o poskytnutí pomoci (§ 54 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecním zřízení'), ve znění pozdějších předpisů, §16 zákona č.239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a § 15 Vyhlášky č.328/2001, o některých podrobnostech integrovaného záchranného systému).

Tuto činnost mohou vykonávat jednotlivci samostatně nebo několik vybraných členů sborů, kteří mohou, se souhlasem výboru sboru, vytvářet skupiny dobrovolníků pro ochranu obyvatelstva.

Skupina dobrovolníků pro ochranu obyvatelstva (**SDOO**) je organizovaný útvar, který je ustaven podle možností sboru a zájmu členů /čl.73, odst.6, písm. d); čl.75, odst.3, písm. a); čl.80 Stanov Sdružení/.

Samostatně působící jednotlivci – členové sborů dobrovolných hasičů mohou vykonávat dobrovolnickou činnost pro ochranu obyvatelstva, pokud jsou starší 18 let a souhlasí s tím výbor SDH. Ten provádí výběr těchto dobrovolníků na základě požadavků Hasičského záchranného sboru kraje (hl.m. Prahy) nebo požadavků obce. Tyto požadavky mohou být zahrnuty do příslušných dohod mezi SDH na straně jedné a Hasičským záchranným sborem kraje (hl.m.) nebo obcí na straně druhé.

Zaměření a obsah činnosti dobrovolníků OO směřuje k ochraně životů a zdraví obyvatelstva a plní funkci podpory a pomoci Hasičskému záchrannému sboru a orgánům veřejné správy při řešení mimořádných událostí. Obsahem činnosti je zejména:

- a) zapojení do záchranných a likvidačních prací, např. odstraňování malých překážek z vodního toku, zajišťování objektů proti vniknutí vody jednoduchými prostředky, stavba protipovodňových stěn, pomoc při pátrání a vyhledávání osob, zabezpečení hlídkové služby v rámci hlásné povodňové

- služby v obci, odstraňování následků povodní v obytných a veřejných prostorech (čerpání vody, odstraňování naplavenin apod.),
- b) podíl na evakuaci a nouzovém přežití, např. informační podpora (poradit sousedům a známým obsah evakuačního zavazadla a jaké jsou zásady opuštění bytu, podíl (pomoc) při zřizování a činnosti evakuačního střediska nebo místa nouzového ubytování, využití zbrojnice, resp. přilehlých prostorů pro krátkodobý pobyt osob bez přístřeší
 - c) poskytování informací o improvizované ochraně dýchacích cest, popř. ostatních částí těla a improvizované ochraně v budově při úniku nebezpečných látek
 - d) pomoc při zajištění náhradního způsobu varování a informování obyvatelstva v obci (např. osobním kontaktem) zejména při poruše systému varování nebo v místech kde není zajištěno varování vůbec (chatové oblasti, letní dětské tábory), zasílání informací o slyšitelnosti koncových prvků varování (při zkoušce sirén i po zaznění varovného signálu)
 - e) humanitární pomoc, zejména pomoc při příjmu, skladování, výdeji a distribuci humanitární pomoci
 - f) pomoc, zejména handicapovanému obyvatelstvu při rozsáhlých katastrofách, např. distribuce ochranných pomůcek, základních životních potřeb (potravin, léky, nápoje,)
 - g) pomoc ve zvláštních zařízeních, které zřizuje nebo se na nich podílí Hasičský záchranný sbor, např. Asistenční centra pomoci
 - h) ostatní pomoc HZS nebo orgánu veřejné správy, která vyplývá z příslušných dohod nebo z aktuálních potřeb HZS a veřejné správy v závislosti na možnostech sborů a schopnostech dobrovolníků

Skupina dobrovolníků pro ochranu obyvatelstva SDH (SDOO SDH) je tvořena členy příslušného SDH, popř. technikou a věcnými prostředky. Pro výkon činností realizovaných na základě dohod se předpokládá ve většině případů jejich zapůjčení, poskytnutí zdarma, popř. zakoupení. Jde např. o prostory a vybavení míst nouzového ubytování, evakuační střediska, logistický materiál pro zabezpečení zasahujících složek,

materiál humanitární pomoci, protipovodňový materiál aj. Je však potřebné vlastnit dopravní prostředek pro přesuny členů SDOO nebo materiálu, nejlépe dopravní automobil. Činnost SDOO řídí její vedoucí. V případě nasazení řídí činnost SDOO SDH vedoucí skupiny podle požadavků velitele zásahu nebo velitele JSDHO nebo starosty obce.

Z důvodu větší operativnosti vůči HZS krajů a orgánům veřejné správy a také lepších možností získání lidských zdrojů z více SDH je vhodné vytváření skupin dobrovolníků pro ochranu obyvatelstva vyšších stupňů, tj. okrsků, okresů a krajů.

Skupina dobrovolníků pro ochranu obyvatelstva okrsku je složena z vytvořených SDOO SDH a doplněna dobrovolníky OO vybranými z jednotlivých SDH, které SDOO SDH nezřídily. Pokud není vytvořena žádná SDOO SDH tvoří ji dobrovolníci vybraní jednotlivými SDH. Tvoří ji také technika a věcné prostředky.

Činnost SDOOo řídí její vedoucí. Činnost je realizována zpravidla v organizačních celcích-družstvech, v nichž se také zajišťuje společná příprava na výkon činností spojených s ochranou obyvatelstva. V případě nasazení řídí činnost SDOOo vedoucí skupiny podle požadavků velitele zásahu nebo velitele JSDHO (zpravidla s územní působností) nebo starosty obce s rozšířenou působností.

Skupina dobrovolníků pro ochranu obyvatelstva OSH (SDOOO) je složena z vytvořených SDOO SDH, SDOOo a doplněna dobrovolníky OO vybranými z jednotlivých SDH, které SDOO SDH nezřídily. Pokud není vytvořena žádná SDOO SDH nebo SDOOo tvoří ji dobrovolníci vybraní jednotlivými SDH. Tvoří ji také technika a věcné prostředky

Činnost SDOOO řídí její vedoucí. Činnost je realizována zpravidla v organizačních celcích-družstvech začleněných do jednotlivých uskupení, v nichž se také zajišťuje společná příprava na výkon činností spojených s ochranou obyvatelstva. V případě nasazení řídí činnost SDOOO vedoucí skupiny podle požadavků velitele zásahu nebo starosty příslušné obce s rozšířenou působností.

Skupina dobrovolníků pro ochranu obyvatelstva KSH (SDOOK) je složena z vytvořených SDOO SDH, SDOOo, SDOOO a doplněna dobrovolníky OO vybranými z jednotlivých SDH, které SDOO SDH nezřídily. Pokud není vytvořena žádná SDOO

SDH, SDOOo nebo SDOOO tvoří ji dobrovolníci vybraní jednotlivými SDH. Dále také technika a věcné prostředky.

Činnost SDOOK řídí její vedoucí. Činnost je realizována zpravidla v organizačních celcích-družstvech začleněných do jednotlivých uskupení, v nichž se také zajišťuje společná příprava na výkon činností spojených s ochranou obyvatelstva. V případě nasazení řídí činnost SDOOK vedoucí skupiny podle požadavků velitele zásahu nebo krizového štábu kraje.

Dobrovolník OO SDH ad hoc je člen SDH starší 18 let, který se dobrovolně přihlásí k plnění některého z úkolů ochrany obyvatelstva. Plní úkoly v rámci své obce nebo v případě vzniku krizové situace (mimořádné události) většího rozsahu v rámci obce s rozšířenou působností nebo kraje. Dobrovolník OO SDH ad hoc se zpravidla přihlašuje k dobrovolnické činnosti prostřednictvím dokumentů vytvořených orgánem, který řeší MU (KS) např. dotazník nebo jiný přihlašovací formulář. Příkladem je zabezpečování činnosti krajských asistenčních center pomoci Ukrajině kdy tento systém v praxi fungoval, osvědčil se, a to nejen pro členy SDH.

Tab. 5 JPO předurčené k plnění úkolů ochrany obyvatelstva

Název ORP v Libereckém kraji	Název předurčené jednotky
ORP Česká Lípa	JSDHO Česká Lípa - Dobranov
	JSDHO Volfartice
ORP Nový Bor	JSDHO Nový Bor
	JSDHO Svojkov
ORP Liberec	JSDHO Světlá pod Ještědem
	JSDHO Liberec - Karlínky
ORP Frýdlant	JSDHO Dětřichov
	JSDHO Kunratice
ORP Jablonec nad Nisou	JSDHO Rádlo
ORP Tanvald	JSDHO Desná
	JSDHO Velké Hamry – Velké Hamry II
ORP Železný Brod	JSDHO Pěnčín - Bratříkov
	JSDHO Vlastiboř
	JSDHO Železný Brod - Těpeře
ORP Semily	JSDHO Bozkov
	JSDHO Háje nad Jizerou
ORP Jilemnice	JSDHO Čistá u Horek
	JSDHO Bukovina u Čisté
	JSDHO Olešnice

ORP Turnov	JSDHO Tatobity
------------	----------------

Zdroj: Nařízení Libereckého kraje, kterým se stanoví podmínky k zabezpečení plošného pokrytí území Libereckého kraje jednotkami požární ochrany číslo 2 z 10.03.2021

Tab. 6 Přehled vyškolených Techniků ochrany obyvatelstva

Rok	Počet proškolených hasičů
2013	0
2014	0
2015	51
2016	30
2017	0
2018	41
2019	45
2020	0
2021	36
2022	0

Zdroj: oddělení IZS a služeb KŘ HZS LK

5 Diskuze

Při katastrofách velkého rozsahu, jakými jsou povodně a nedávno i tornádo na Jižní Moravě se pohybuje na postiženém území řada dobrovolníků, kteří nemají potřebné znalosti a zkušenosti. V současné době nelze počítat s masovým nasazením Armády ČR k plnění úkolů ochrany obyvatelstva, spíše jen s menšími odřady vybavené speciální technikou, a proto je potřeba se spoléhat především na dobrovolnou pomoc. Zkušenosti z řešení mimořádných událostí ukázaly potřebu mít vycvičené a vybavené skupiny osob, které plní specifické úkoly v oblasti civilní ochrany a ochrany obyvatelstva.

K organizovaným a v současné době postupně připravovaným skupinám v uvedené oblasti patří jednotky sboru dobrovolných hasičů obcí. Jednou z možností je určit jednotky PO kategorie II. a III., které jsou většinou vybaveny lépe než jednotky kategorie JPO V. Vytipování vhodné jednotky pro plnění těchto úkolů vychází z analýzy rizika pro dané území.

Pro vytipované jednotky to přinese větší zátěž, neboť podle plošného pokrytí a poplachového plánu mají tyto jednotky PO řadu úkolů v souvislosti s likvidací mimořádných událostí v místě zřizovatele, ale i mimo toto území zejména ve vztahu k záchraně osob a prvotním opatřením. Jako nejvhodnější se jeví k plnění úkolů na úseku ochrany obyvatelstva jednotky PO kategorie JPO V o početním stavu 1+5 nebo se zvýšeným počtem členů podle Přílohy 4 k vyhlášce č.247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, s možností zapojením dalších členů občanských sdružení působících na úseku požární ochrany ke spolupráci v jednotce. Tyto předurčené jednotky SDH obcí zároveň plní i základní úkoly stanovené všem jednotkám PO. Tyto jednotky jsou vybaveny minimálně dopravním automobilem, věcnými prostředky a vybavením potřebným k plnění předurčené činnosti. Předurčená jednotka SDH obce může provádět zásah i věcnými prostředky, které jim k plnění úkolu ochrany obyvatelstva poskytne HZS Libereckého kraje a s kterými pravidelně tyto jednotky cvičí a jsou s nimi seznamováni.

Obecně lze zavedený systém vzdělávání hodnotit kladně. Nicméně jako všude i zde najdeme chyby. Tak, jak se zvyšují nároky kladené na jednotky PO, tak se zvyšují

nároky i na odbornou přípravu členů těchto jednotek. Příkladem je podceňování oblasti civilní ochrany a ochrany obyvatelstva. V této oblasti velmi dlouhou dobu chyběla vůle pořádat školení, semináře nebo přímo zasadit hlouběji tuto problematiku do odborné přípravy na základě zkušeností z minulosti. Situace se začala měnit počátkem 21. století, kdy se v České republice objevily povodně a následně vichřice, kdy bylo potřeba kromě řešení vlastního zásahu i řešit zabezpečení nouzového přežití obyvatelstva či vytvořit zázemí pro dlouhodobě trvající zásahy hasičů.

Limity máme v počtu školení. Prvním limitem je maximální počet školení, která jsou dobrovolní hasiči během roku schopni absolvovat. Jednoduše řečeno není dostatečný počet kvalifikovaných lektorů, kteří provádějí školení, zejména u speciálních školení a vzdělávání jako je právě oblast ochrany obyvatelstva.

Dalším výrazným limitem jsou časové možnosti dobrovolných hasičů. Zde se naráží asi na nejdůležitější rozpor. Se zvyšujícími se požadavky na provádění odborné přípravy, zvyšování počtu témat, zvyšování rozsahu a náročnosti jednotlivých témat odborné přípravy, zvyšují se tím i nároky na délku těchto školení. Mimo to, se tyto školení stávají velice problémovými pro členy jednotek SDH obcí. Na několikadenní školení v pracovním týdnu si musejí brát dovolené nebo obětovat volné dny.

Řešením do budoucna může být nová metoda vzdělávání založená na struktuře e-learningu. Zájemce o získání odborné způsobilosti, by formou samostudia získal teoretické znalosti k dané problematice a po jejich nabytí by ve vzdělávacích střediscích nebo na stanicích HZS získal praktické dovednosti a následně před komisí pouze složil zkoušky. Tato metoda by ve svém důsledku byla výrazně efektivnější, ekonomicky příznivější a pro členy jednotek PO mnohem přívětivější.

Ještě komplikovanější situace je v oblasti základní odborné přípravy a pravidelné odborné přípravy. Tato oblast je plně v kompetenci jednotlivých velitelů jednotek. Velitelům jsou poskytnuty základní okruhy školení, které jsou vydány GŘ HZS jako základní zaměření v jednotkách PO a dále se v odborné přípravě objevují témata podle druhu předurčenosti jednotky, které si do odborné přípravy doplní velitel jednotky. Nicméně žádné bližší zadání a přesná specifikace není velitelům k dispozici. Mnoho z nich v dané problematice školení tápe. Proto dochází

k tomu, že odborná příprava je často přecházena a v některých jednotkách vůbec neprobíhá nebo velmi sporadicky zejména z důvodů časové náročnosti na jednotlivá školení.

Jako hlavní problémy vnímám to, že velitelům jednotek není poskytována větší pomoc při vytváření školících bloků nebo při přípravě materiálů školení. Druhým problémem je, jak vtáhnout velitele dobrovolných jednotek do tajemství vzdělávání dospělých, např. zařazením této problematiky do odborné přípravy velitelů. Většina z nich nemá, byť jen minimální pedagogické vzdělání. Školení v oblasti vzdělávání dospělých by zcela jistě zvýšilo kvalitu prováděné odborné přípravy v jednotkách.

Nicméně někteří velitelé jednotek mají velmi malou možnost se dostat k dobrým školícím materiálům. Nejen, že neví, kde takové odborné materiály hledat, ale ani nemohou vědět, že takové materiály vůbec existují. Hlavním smyslem e-learningového vzdělávacího portálu je to, aby každý velitel měl možnost získávat informace a materiály jednoduše a přehledně. Mimo to portál umožní mít neustále setříděné školící materiály na jednom místě a svou jednoduchostí zvýší zájem řadových členů jednotek PO o jednotlivá školení, která jim budou volně přístupná k samostudiu.

Příprava členů SDH pro ochranu obyvatelstva

V případě zapojení členů SDH jako dobrovolníků pro ochranu obyvatelstva je potřebné řešit jejich přípravu, přičemž by bylo vhodné rozlišovat tři úrovně odborné přípravy.

a) základní úroveň připravenosti

Je potřebná pro všechny dobrovolníky OO a členy SDOO SDH, okrsku, OSH nebo KSH). Tuto úroveň dosáhne dobrovolník samostudiem z materiálů dostupných v rámci Sdružení. Základní úroveň je také dosažitelná praxí, tj. nasazením při mimořádných událostech nebo účastí na cvičeních.

b) střední úroveň připravenosti

Je potřebná pro vedoucí družstev SDOO SDH, okrsku, OSH nebo KSH a pro vedoucí uskupení. Střední úroveň odborných znalostí se dosáhne získáním zkušeností z profesionální činnosti v této oblasti u HZS ČR nebo z činnosti v jednotce SDH obce nebo absolvováním odborného kursu, zejména technik ochrany obyvatelstva nebo

instruktor PVČ. Dosáhne se také absolvováním odborných kursů, seminářů a školení. To může být nahrazeno konkrétní praxí.

b) vysoká úroveň připravenosti

Je potřebná pro vedoucí SDOO. Nejvyšší úroveň odborných znalostí se dosáhne získáním zkušeností z profesionální činnosti v této oblasti u HZS ČR nebo z velitelské činnosti v jednotce SDH obce nebo absolvováním odborného kursu, zejména technik ochrany obyvatelstva nebo instruktor PVČ. Dále se zvyšuje absolvováním odborných kursů, seminářů a školení. To může být nahrazeno konkrétní praxí.

K tomu by měly být využity tyto formy vzdělávání dobrovolníků:

a) základní odborná příprava jejím cílem je dosažení některé ze 3 úrovní pro stanovené členy Sdružení (dobrovolníky OO, vedoucí v rámci SDOO)

b) pravidelná odborná příprava jejímž cílem je prohloubení znalostí a praktických dovedností dobrovolníků, které jsou požadovány pro výkon dobrovolnické činnosti či zastávané funkce. Obsahuje nejen teoretický, ale i praktický výcvik v průběhu celého roku s přihlédnutím k místním podmínkám a předurčenosti jednotlivých dobrovolníků či SDOO.

c) taktické cvičení se provádí u SDOO SDH, okrsku OSH a KSH (MSH) s cílem získat praktické dovednosti v určité činnosti.

6 Závěr

Diplomová práce byla zaměřena na studii připravenosti jednotek požární ochrany předurčených k plnění úkolů ochrany obyvatelstva v Libereckém kraji. Poskytuje ucelený přehled o zdrojích rizika na území Libereckého kraje s cílem vytipovat ty nejzávažnější, které mohou vést k nežádoucí mimořádné události a vynutily by si provádění záchranných a likvidačních prací. Z práce vyplývá, že hlavní úkoly vedoucí k zabezpečení ochrany obyvatelstva v kraji akceptují současnou legislativu zaměřenou na přípravu a řešení mimořádných událostí, krizových situací a v naplňování opatření a úkolů ochrany obyvatelstva. Vychází z předpokladu, že na území České republiky bezprostředně nehrozí žádný významný válečný konflikt, a proto je možné se soustředit zejména na přípravu a řešení situací po vzniku různých živelních pohrom či z důvodu havárií. Vychází se z předpokladu, že v kraji se nachází řada subjektů, které by v případě havárie způsobily rozsáhlé znečištění životního prostředí či možné ohrožení na životech a zdraví obyvatel. Dalšími významnými nebezpečnými objekty jsou zejména vodní díla, která v případě protržení hráze mohou zasáhnout velmi rozsáhlá území, způsobit ztráty na životech a značné materiální škody. Opatření v záplavových územích jsou řešena příslušnými orgány v povodňových plánech. Rozhodující opatření ochrany obyvatelstva na území kraje jsou proto různá preventivní a ochranná opatření, zejména varování obyvatelstva, vyrozumění příslušných orgánů a dotčených složek IZS, včasný a efektivní zásah složek IZS a dalších subjektů, realizace evakuačních opatření a následné řešení opatření nouzového přežití obyvatelstva. S tím souvisí potřeba dovybavení a modernizace techniky a technického vybavení, systematická příprava příslušníků zasahujících jednotek a zejména pak zvyšování informovanosti obyvatelstva.

Nezastupitelnou roli pro plnění úkolů ochrany obyvatelstva v Libereckém kraji mají předurčené jednotky PO, zejména JSDHO. Jejich přípravě je proto nutné do budoucna věnovat zvýšenou pozornost, hledat efektivnější způsoby jejich odborné přípravy včetně e-learningu.

Efektivní podpora činnosti JPO ze strany SDH by měly být založena také na společné přípravě, zejména na praktických cvičeních.

Z hlediska pozitivních dopadů na přípravu obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci bude důležité získat jako lektory či instruktory dobrovolníky, kteří mají praktické zkušenosti. Z hlediska ochrany obyvatelstva by bylo určitě přínosem získat členy jednotek předurčených pro ochranu obyvatelstva.

7 Seznam použitých zkratk

ČČK	Český Červený kříž
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ES	Evropská směrnice
FMZV	Federální ministerstvo zahraničních věcí
GŘ HZS	Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru
HZS	Hasičský záchranný sbor
IZS	Integrovaný záchranný systém
JPO	Jednotka požární ochrany
JSDHO	Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce
LZS	Letecká záchranná služba
MSK	Moravskoslezský kraj
MV	Ministerstvo vnitra
NDT	Nositel dýchací techniky
NNO	Nevládní neziskové organizace
OOP	Obvodní oddělení Policie
OPIS	Operační a informační středisko IZS
ORP	Obec s rozšířenou působností
PO	Požární ochrana
PS	Požární stanice
RDST	Radiostanice
RV	rande vouse – vozidlo s lékařem
RZP	Rychlá zdravotnická pomoc
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
SDOO	Skupina dobrovolníků ochrany obyvatelstva
SDOOo	Skupina dobrovolníků ochrany obyvatelstva okrsku
SDOOK	Skupina dobrovolníků ochrany obyvatelstva KSH
SH ČMS	Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska
SPA	Stupeň povodňové aktivity

SSHR	Správa státních hmotných rezerv
SŠ	Střední škola
TOO	Technik ochrany obyvatelstva
TCH	Technik chemické služby
ÚO	Územní odbor
ZCO	Zařízení civilní ochrany
ZŠ	Základní škola

8 Seznam použité literatury

- Dodatkový protokol k ženevským úmluvám z 12.08.1949 (částka 35/1991- sdělení 168/1991). Dostupné [online] z [85/2007 Sb. m. s. Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o přijetí dalšího rozeznávacího znaku \(zakonyprolidi.cz\)](#)
- Usnesení vlády České republiky ze dne 24. prosince 1993 čl. 660. Dostupné [online] z [Dokumenty vlády | Vláda ČR \(odok.cz\)](#)
- Koncepce zabezpečení úkolů Civilní ochrany (Usnesení vlády 710/1997). Dostupné [online] z [ke koncepci zabezpečení úkolů civilní ochrany definovaných Dodatkovým protokolem I k Ženevským úmluvám o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů z 12. srpna 1949 - \(odok.cz\)](#)
- Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015 (usnesení vlády č. 417/2002). Dostupné [online] z [ke Koncepci ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015 - \(odok.cz\)](#)
- Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020 (usnesení vlády č. 165/2008). Dostupné [online] z [uv080225.0165 \(odok.cz\)](#)
- Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030 (usnesení vlády č. 560/2021). Dostupné [online] z [VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY \(odok.cz\)](#)
- Hrušková J. 2018. *Analýza bezpečnostních hrozeb a rizik v aktuálních souvislostech vnějšího a vnitřního bezpečnostního prostředí ČR*. Zlín, Bakalářská práce, UTB
- Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 (usnesení vlády č. 805/2013). Dostupné [online] z [VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY \(odok.cz\)](#)
- Vnímání bezpečnostních hrozeb Dostupné [online] z <http://vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/bezpecnostni-prostredi/vnimani-bezpecnostnich-hrozeb-v-oblasti-cbrn-historie-a-vyzvy>
- Statistické sledování událostí Hasičského záchranného sboru Libereckého kraje, intranet HZS LK, *neveřejný dokument*
- KENNETH M. POLACK. He's too unreasonable for deterrence. International Herald Tribune, 28.-29.9.2002.

EICHLER, Jan. Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století. 1. vyd. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – AVIS, 2006, 303 s. ISBN: 80-7278-023-5. s. 23-24.

EICHLER, Jan. Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století. 1. vyd. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – AVIS, 2006, 303 s. ISBN: 80-7278-023-5. s. 42-43.

Pub-36-00-01. Ochrana vojsk: Vojenská publikace. 1. vyd. Vyškov: Institut doktrín VeV-VA, 2009. 127 s.

Kolektiv autorů, (2015) Bezpečnostní strategie České republiky 2015, Praha, Ministerstvo zahraničních věcí

Havarijní plán Libereckého kraje, HZS LK v aktuálním znění, *Neveřejný dokument*

Statistické sledování událostí Hasičského záchranného sboru Libereckého kraje
<https://geoportal.kraj-lbc.cz/>

Havarijní plán Libereckého kraje část C-2-3, *Neveřejný dokument*

Havarijní plán Libereckého kraje část A-2-1, *Neveřejný dokument*

KACPU, Dostupné [online] z www.liberec.cz/cz/obcan/aktuality/zpravy-z-mesta/krajske-asistencni-centrum-pomoci-ukrajine.html,

Nařízení Libereckého kraje, kterým se stanoví podmínky k zabezpečení plošného pokrytí území Libereckého kraje jednotkami požární ochrany číslo 2 z 10.03.2021, Dostupné [online] z [Sestava 1 \(kraj-lbc.cz\)](http://Sestava1(kraj-lbc.cz))

BŘ jednotek PO, GŘ HZS ČR, pokyn GŘ č. 41/2017, kterým se vydává Bojový řád jednotek PO

Havarijní plán Libereckého kraje, HZS LK v aktuálním znění, *Neveřejný dokument*

SIAŘ GŘ HZS ČR a NMV č. 36/2003 ve znění pokynu GŘ HZS ČR

Příprava v kurzu TCH-16. Dostupné [online] z [| UHS Janské koupele](http://UHSJanskékoupele)

Příprava ve specializačním kurzu NDT-16. Dostupné [online] z [| UHS Janské koupele](http://UHSJanskékoupele)

NMV č. 38/2005 k provádění odborné přípravy a odborné způsobilosti členů jednotek SDH obcí a JSDH podniků.

Podklady poskytnuty oddělením IZS a služeb KŘ HZS LK

9 Seznam použitých tabulek

Tabulka 1	Statistika z let 2005–2017	18
Tabulka 2	Rizika naturogenní abiotická.....	19
Tabulka 3	Rizika naturogenní biotická.....	19
Tabulka 4	Rizika antropogenní technogenní.....	19
Tabulka 5	JPO předurčené k plnění úkolů ochrany obyvatelstva.....	52
Tabulka 6	Přehled vyškolených techniků ochrany obyvatelstva.....	53
Tabulka 7	SaP ZZS LK.....	66
Tabulka 8	SaP Policie ČR.....	67
Tabulka 9	SaP HZS LK.....	68
Tabulka 10	SaP JSDHO v Libereckém kraji.....	68
Tabulka 11	SaP HZSp v Libereckém kraji.....	75
Tabulka 12	SaP JSDHp v Libereckém kraji.....	76
Tabulka 13	SaP MěP v Libereckém kraji.....	76
Tabulka 14	SaP AČR v Libereckém kraji.....	77
Tabulka 15	SaP Celní správy v Libereckém kraji.....	77

10 Seznam příloh

Přehled základních a ostatních složek IZS v Libereckém kraji.

PŘÍLOHA

Přehled základních a ostatních složek IZS v Libereckém kraji

Tab. 7 Síly a prostředky (SaP) Zdravotnické záchranné služby

ÚO Liberec	
VZ Český Dub	1x RZP
VZ Frýdlant v Čechách	1x RV, 2x RZP
VZ Hrádek nad Nisou	1x RZP
VZ Liberec – Husova	1x RV, 4x RZP
VZ Liberec – Partyzánská	1x RV
ÚO Jablonec nad Nisou	
VZ Jablonec nad Nisou	1x RV, 2x RZP
VZ Rokytnice nad Jizerou	1x RZP
VZ Velké Hamry	1x RV, 1x RZP
ÚO Česká Lípa	
VZ Česká Lípa	1x RV, 2x RZP
VZ Jablonné v Podještědí	1x RZP
VZ Doksy	1x RV, 1x RZP
ÚO Semily	
VZ Jilemnice	1x RV, 1x RZP
VZ Semily	1x RV, 1x RZP
VZ Turnov	1x RV, 2x RZP
Letecká záchranná služby (LZS)	
VZ Liberec – Partyzánská	1x LZS

Zdroj: dostupné na www.zzslk.cz

Vysvětlivky: ÚO-územní odbor, VZ-výjezdová základna, RZP – rychlá zdravotnická pomoc, RV-systém Rendez-Vous

Tab. 8 SaP Policie ČR

ÚO Liberec	OOP Liberec – centrum
	OOP Liberec – Vápenka
	OOP Liberec – Vesec
	OOP Liberec – Vratislavice
	OOP Hrádek nad Nisou
	OOP Chrastava
	OOP Český Dub
	OOP Hodkovice nad Mohelkou
	OOP Frýdlant v Čechách
	OOP Nové Město pod Smrkem
	OOP Hejnice
ÚO Jablonec nad Nisou	OOP Jablonec nad Nisou
	OOP Jablonec nad Nisou – Mšeno
	OOP Rychnov u Jablonce
	OOP Smržovka
	OOP Tanvald
	OOP Železný Brod
ÚO Česká Lípa	OOP Česká Lípa
	OOP Nový Bor
	OOP Mimoň
	OOP Stráž pod Ralskem
	OOP Jablonné v Podještědí
	OOP Doksy
	OOP Cvikov
	OOP Žandov
ÚO Semily	OOP Semily
	OOP Harrachov
	OOP Jilemnice

	OOP Turnov
	OOP Rokytnice nad Jizerou
	OOP Lomnice nad Popelkou

Zdroj: dostupné na www.policie.cz

Vysvětlivky: OOP – obvodní oddělení Policie

Tab. 9 SaP HZS LK

ÚO Česká Lípa	PS Česká Lípa
	PS Jablonné v Podještědí
	PS Doksy
ÚO Liberec	PS Liberec
	PS Raspenava
ÚO Jablonec nad Nisou	PS Jablonec nad Nisou
	PS Tanvald
ÚO Semily	PS Semily
	PS Turnov
	PS Jilemnice

Zdroj: Nařízení Libereckého kraje, kterým se stanoví podmínky k zabezpečení plošného pokrytí území Libereckého kraje jednotkami požární ochrany číslo 2 z 10.03.2021

Vysvětlivky: PS – požární stanice

Tab. 10 SaP JSDHO v Libereckém kraji

Okres Česká Lípa	JSDHO Bezděz	JPO V
	JSDHO Brniště	JPO III/1
	JSDHO Cvikov	JPO II/1 a JPO III/1
	JSDHO Česká Lípa	JPO II/1
	JSDHO Česká Lípa – Dobranov	JPO III/1
	JSDHO Doksy	JPO III/1

	JSDHO Doksy – Staré Splavy	JPO III/1
	JSDHO Dubá	JPO II/1
	JSDHO Holany	JPO III/1
	JSDHO Stružnice	JPO III/1
	JSDHO Kamenický Šenov	JPO III/1
	JSDHO Kravaře	JPO III/1
	JSDHO Krompach	JPO V
	JSDHO Kunratice u Cvikova	JPO III/1
	JSDHO Mimoň	JPO II/1 a JPO III/1
	JSDHO Nový Bor	JPO II/1 a JPO III/1
	JSDHO Nový Oldřichov	JPO V
	JSDHO Skalice u České Lípy	JPO III/1
	JSDHO Sloup v Čechách	JPO III/1
	JSDHO Slunečná	JPO V
	JSDHO Stráž pod Ralskem	JPO II/1 a JPO III/1
	JSDHO Stvolínky	JPO V
	JSDHO Tuhaň	JPO III/1
	JSDHO Velenice	JPO V
	JSDHO Velký Valtinov	JPO V
	JSDHO Volfartice	JPO V
	JSDHO Zákupy	JPO III/1
	JSDHO Žandov	JPO II//1
	JSDHO Svojkov	JPO V
	JSDHO Ralsko	JPO V
Okres Jablonec nad Nisou	JSDHO Albrechtice v Jizerských horách	JPO V
	JSDHO Dalešice	JPO V
	JSDHO Desná	JPO III/2
	JSDHO Držkov	JPO III/1

	JSDHO Frýdštejn	JPO V
	JSDHO Jablonec nad Nisou – Jablonecké Paseky	JPO III/2
	JSDHO Jablonec nad Nisou – Kokonín	JPO III/1
	JSDHO Jablonec nad Nisou – Proseč nad Nisou	JPO III/1
	JSDHO Janov Nad Nisou	JPO III/1
	JSDHO Jenišovice	JPO V
	JSDHO Jílové u Držkova	JPO III/1
	JSDHO Josefův Důl	JPO III/1
	JSDHO Koberovy	JPO III/1
	JSDHO Kořenov – Horní Polubný	JPO V
	JSDHO Kořenov – Příchovice	JPO III/1
	JSDHO Líšný	JPO III/1
	JSDHO Lučany nad Nisou	JPO III/1
	JSDHO Loužnice	JPO V
	JSDHO Malá Skála	JPO III/1
	JSDHO Malá Skála – Mukařov	JPO V
	JSDHO Maršovice	JPO III/1
	JSDHO Nová Ves nad Nisou	JPO V
	JSDHO Pěnčín – Bratříkov	JPO V
	JSDHO Pěnčín – Huť	JPO III/1
	JSDHO Plavy	JPO V
	JSDHO Radčice	JPO V
	JSDHO Rádlo	JPO V
	JSDHO Rychnov u Jablonce nad Nisou	JPO III/1
	JSDHO Skuhrov	JPO V
	JSDHO Smržovka	JPO III/1
	JSDHO Tanvald – Šumburk	JPO III/1

	JSDHO Tanvald – Horní Tanvald	JPO V
	JSDHO Velké Hamry – Velké Hamry I	JPO III/1
	JSDHO Velké Hamry – Velké Hamry II	JPO V
	JSDHO Vlastiboř	JPO V
	JSDHO Zlatá Olešnice	JPO III/1
	JSDHO Železný Brod – Jirkov	JPO V
	JSDHO Železný Brod	JPO II/1
	JSDHO Železný Brod – Těpeře	JPO V
	JSDHO Harrachov	JPO II/1 a JPO V
Okres Semily	JSDHO Turnov	JPO II/1
	JSDHO Benecko	JPO V
	JSDHO Jablonec nad Jizerou	JPO III/1
	JSDHO Benešov u Semil	JPO III/1
	JSDHO Košťálov	JPO III/1
	JSDHO Lomnice nad Popelkou	JPO II/1 a JPO III/1
	JSDHO Poniklá	JPO III/1
	JSDHO Rokytnice nad Jizerou	JPO II/1 a JPO III/1
	JSDHO Rovensko pod Troskami	JPO III/1
	JSDHO Roztoky u Jilemnice	JPO III/1
	JSDHO Studenec	JPO III/1
	JSDHO Všeň	JPO III/1
	JSDHO Vysoké nad Jizerou	JPO III/1
	JSDHO Semily	JPO III/1
	JSDHO Víchová nad Jizerou	JPO V
	JSDHO Jilemnice	JPO II/1
	JSDHO Jesenný	JPO V
	JSDHO Mírová pod Kozákovem – Bělá	JPO V
	JSDHO Bozkov	JPO V
	JSDHO Horní Branná	JPO V

	JSDHO Čistá u Horek	JPO V
	JSDHO Háje nad Jizerou	JPO V
	JSDHO Hrubá Skála	JPO III/1
	JSDHO Chuchelna	JPO V
	JSDHO Levínská Olešnice	JPO V
	JSDHO Libštát	JPO III/1
	JSDHO Peřimov	JPO V
	JSDHO Nová Ves nad Popelkou	JPO III/1
	JSDHO Olešnice	JPO V
	JSDHO Přepeře	JPO V
	JSDHO Slaná	JPO V
	JSDHO Stružinec	JPO V
	JSDHO Tatobity	JPO V
	JSDHO Vítkovice	JPO III/1
	JSDHO Vyskeř	JPO V
	JSDHO Bradlecká Lhota	JPO V
	JSDHO Bukovina u Čisté	JPO V
	JSDHO Bystrá nad Jizerou	JPO V
	JSDHO Bělá	JPO V
	JSDHO Kacanovy	JPO V
	JSDHO Karlovice	JPO III/1
	JSDHO Kruh	JPO V
	JSDHO Jestřábí v Krkonoších	JPO V
	JSDHO Radostná pod Kozákovem	JPO V
	JSDHO Martinice v Krkonoších	JPO V
	JSDHO Modřišice	JPO V
	JSDHO Horka u Staré Paky	JPO V
	JSDHO Paseky nad Jizerou	JPO V
	JSDHO Mříčná	JPO V

	JSDHO Příkrý	JPO V
	JSDHO Roprachtice	JPO V
	JSDHO Roztoky u Semil	JPO V
	JSDHO Svojek	JPO V
	JSDHO Syřenov	JPO V
	JSDHO Troskovice	JPO V
	JSDHO Veselá	JPO V
	JSDHO Záhoří	JPO V
Okres Liberec	JSDHO Jablonné v Podještědí	JPO III/1
	JSDHO Jablonné v Podještědí – Postřelná	JPO V
	JSDHO Bílá	JPO V
	JSDHO Bílý Kostel nad Nisou	JPO V
	JSDHO Bílý Potok	JPO V
	JSDHO Bulovka	JPO V
	JSDHO Černousy	JPO V
	JSDHO Český Dub	JPO II/1 a JPO III/1
	JSDHO Dětřichov	JPO V
	JSDHO Heřmanice	JPO III/1
	JSDHO Dlouhý Most	JPO V
	JSDHO Dolní Řasnice	JPO III/1
	JSDHO Liberec – Pilínkov	JPO III/1
	JSDHO Liberec – Krásná Studánka	JPO III/1
	JSDHO Liberec – Machnín	JPO III/1
	JSDHO Liberec – Vesec	JPO III/1
	JSDHO Liberec – Vratislavice nad Nisou	JPO III/1
	JSDHO Liberec – Horní Hanychov	JPO III/1
	JSDHO Liberec – Karlínky	JPO V
	JSDHO Liberec – Růžodol I	JPO III/1
	JSDHO Frýdlant	JPO II/1 a JPO III/1

	JSDHO Habartice u Frýdlantu	JPO III/1
	JSDHO Hejnice	JPO III/1
	JSDHO Hodkovice nad Mohelkou	JPO III/1
	JSDHO Horní Řasnice	JPO V
	JSDHO Hrádek nad Nisou	JPO II/1 a JPO III/1
	JSDHO Hrádek nad Nisou – Dolní Sedlo	JPO V
	JSDHO Chotyně	JPO III/1
	JSDHO Chrastava	JPO III/1
	JSDHO Jeřmanice	JPO V
	JSDHO Jindřichovice pod Smrkem	JPO III/1
	JSDHO Kobyly	JPO V
	JSDHO Krásný Les	JPO V
	JSDHO Kryštofovo Údolí	JPO V
	JSDHO Křižany	JPO III/1
	JSDHO Kunratice u Frýdlantu	JPO V
	JSDHO Lázně Libverda	JPO III/1
	JSDHO Mníšek	JPO V
	JSDHO Nová Ves	JPO V
	JSDHO Nové Město pod Smrkem	JPO III/2
	JSDHO Oldřichov v Hájích	JPO V
	JSDHO Osečná	JPO III/1
	JSDHO Osečná – Družcov	JPO V
	JSDHO Pěncín	JPO V
	JSDHO Pertolice	JPO III/1
	JSDHO Proseč pod Ještědem	JPO V
	JSDHO Příšovice	JPO III/1
	JSDHO Sychrov	JPO V
	JSDHO Raspenava	JPO III/1
	JSDHO Světlá pod Ještědem – Rozstání	JPO III/1

	JSDHO Světlá pod Ještědem	JPO V
	JSDHO Rynoltice	JPO III/1
	JSDHO Stráž nad Nisou	JPO III/1
	JSDHO Svijanský Újezd	JPO V
	JSDHO Paceřice	JPO V
	JSDHO Radimovice	JPO V
	JSDHO Žďárek	JPO V
	JSDHO Čtveřín	JPO V
	JSDHO Lažany	JPO V
	JSDHO Šimonovice	JPO V
	JSDHO Višňová	JPO III/1
	JSDHO Vlastibořice	JPO V
	JSDHO Janův Důl	JPO V
	JSDHO Všelibice	JPO III/1
	JSDHO Zdislava	JPO V
CELKEM JSDHO	192	

Zdroj: *Nařízení Libereckého kraje, kterým se stanoví podmínky k zabezpečení plošného pokrytí území Libereckého kraje jednotkami požární ochrany číslo 2 z 10.03.2021*

Tab. 11 SaP Hasičských záchranných sborů podniků (HZSp) v Libereckém kraji

Okres Liberec	HZSp SŽDC Liberec
----------------------	-------------------

Zdroj: *Nařízení Libereckého kraje, kterým se stanoví podmínky k zabezpečení plošného pokrytí území Libereckého kraje jednotkami požární ochrany číslo 2 z 10.03.2021*

Tab. 12 SaP jednotek sboru dobrovolných hasičů podniků (JSDHp) v Libereckém kraji

Okres Česká Lípa	JSDHp Bombardier Česká Lípa
Okres Jablonec nad Nisou	JSDHp ABB Jablonec nad Nisou
Okres Semily	JSDHp Devro Jilemnice
Okres Liberec	JSDHp Magma Exteriors & Interiors

Zdroj: Nařízení Libereckého kraje, kterým se stanoví podmínky k zabezpečení plošného pokrytí území Libereckého kraje jednotkami požární ochrany číslo 2 z 10.03.2021

Tab. 13 SaP Městských policií (MP) v Libereckém kraji

Okres Česká Lípa	MP Cvikov
	MP Doksy
	MP Česká Lípa
	MP Mimoň
	MP Nový Bor
	MP Stráž pod Ralskem
	MP Kamenický Šenov
	MP Zákupy
Okres Liberec	MP Frýdlant
	MP Hrádek nad Nisou
	MP Jablonec nad Nisou
	MP Liberec
	MP Jablonné v Podještědí
Okres Jablonec nad Nisou	MP Jablonec nad Nisou
	MP Tanvald
	MP Železný Brod
Okres Semily	MP Semily
	MP Jilemnice
	MP Turnov

Zdroj: www.mvcr.cz/clanek/obecni-policie-652273.aspx

Tab. 14 SaP AČR v Libereckém kraji

Okres Liberec	31. pluk rhbo
	KVV Liberec
	Centrum vojenské kynologie Chotyně

Zdroj: dostupné na www.army.cz

Tab. 15 SaP Celní správy v Libereckém kraji

Celní úřad (CÚ) pro Liberecký kraj	CÚ Liberec
	VZSK Heřmanice

Zdroj: dostupné na www.celnisprava.cz